

kultúra gyakorlása, társadalmi művészet
periferiális csoportok
hagyomány folytonossága, építészettörténet újraértelmezése

Brémai Nemzeti Bank, Caruso St. John, 2011-2016

**JONATHAN SERGISON & STEPHEN BATES
ADAM CARUSO & PETER ST. JOHN
TONY FRETTON**

as found, talált helyzet, újra meg újra
Caruso St. John, Sergison Bates, Fretton
érzékeny alkotások nyílt kultúrában, Angliában

TONY FRETTON
ADAM CARUSO & PETER ST. JOHN
JONATHAN SERGISON & STEPHEN BATES

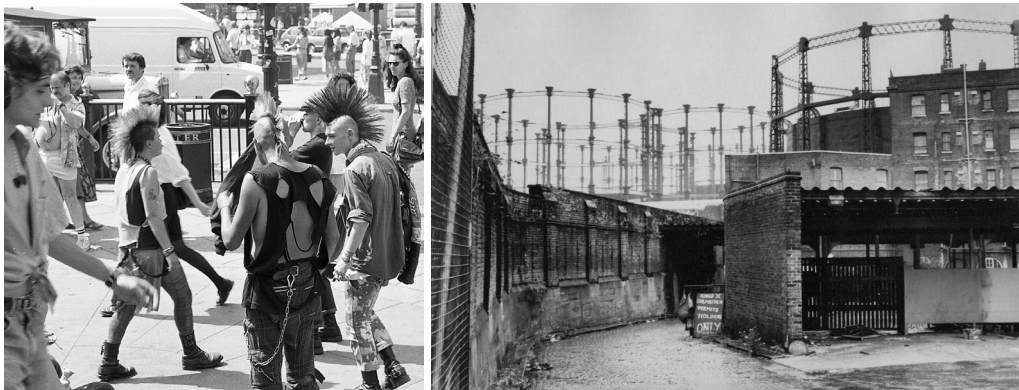
három eltérő hangvétel
hétköznapiság, közönséges esztétikája
modern örökségének feldolgozása, kritikája

Suttgók csoportja: Smithson tanulmányok, esszék

Lisson Gallery, London, 1991
Múteremház, London, 1994
Közösségi ház, Walsall, 1996

London a '90-es évek elején romos állapotban
high-tech építészet: flexibilis, ikonikus épületek
radikális építészeti társadalomkritika

iroda egy omladozó raktárépületben
Anglia: ipari termelés visszaesése, válságövezetek, közművek
privatizációja, szabad út a piaci erőknek, globalizáció által gen-
erált gazdasági, kulturális és téri átalakulás
kezdő építésziroda számára kedvezőtlen helyzet, pályázatok
hiánya
épített tér kiszolgáltatottsága a gazdasági folyamatoknak

CARUSO ST. JOHN: STUDIO HOUSE, LONDON, 1994

ellenállás a dzsentrifikációnak: flexibilis tér helyett beépített bútorok, újabb homlokzati rétegek rajzolata meséli saját történetét

Deleuze és Guattari: smooth space - nomádizmus, striated space - letelepedett életmód, állam

„A határok és különbségek elnyomásával vagy kiiktatásával a Birodalom egyfajta „sima tér” melyen a szubjektumok anyagi ellenállás vagy konfliktus nélkül siklanak át.” (Hardt, Negri, 2000)

high-tech: alkalmazkodik a gazdasági áramlatokhoz, fenséges, veszélyes, de semlegesíthető

Caruso St. John: veszélyeztetett, festői, épített szöveten belüli kulturális konszenzus, határtalan fejlődés helyett ellenpontosítás, madártávlat helyett belső nézőpont

törekény műteremház felel a környezetére, felfed valamit a körülöttünk zajló titkos életből

régi falakon egyszerű nyers anyagok: MDF, gipszkarton, fagerendázat, szálcement panelek, hőszigetelő üveg

áttetsző üveg, árnyékok selyem vetítívászna

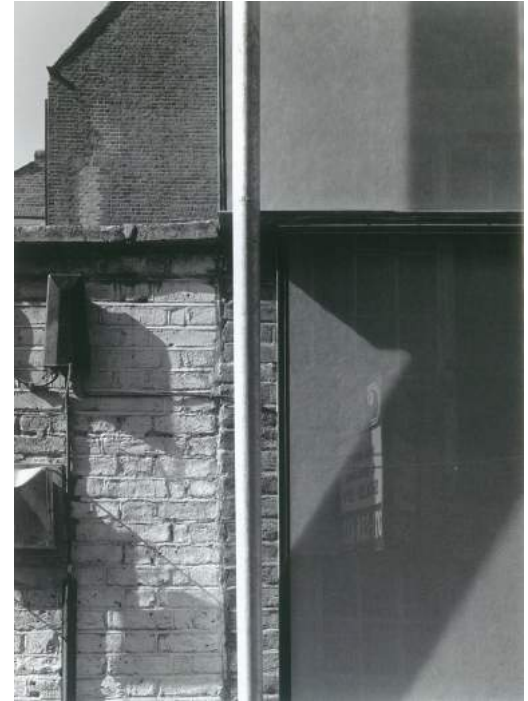
helységnyi földémkivágás és felülvilágító, drámai belmagasság, fények, gazdag belső világ

elfogadja a körülményeket, nyitott a véletlenekre

2001-ben lebontották

Adam Caruso, Peter St. John: Studio House, London, 1994

Hélene Binet fotói

Adam Caruso, Peter St. John: Studio House, London, 1994

1950-es évek, kevés épület, sok elméleti írás, nagy hatású oktató tevékenység
modern építészet kritikus harmadik generációja: „*akik az ötvenes évek nemzetközi vitáiban ugyan keményen bírálták a modernizmus hibáit, de nem billentek át annak megtagadásába*” Ferkai
tagjai a CIAM-ot megreformáló nemzetközi Team 10-nek
Robin Hood Gardens telep: várostervezési és tömeges lakásépítési elvek

ALISON & PETER SMITHSON

Parallel of Life and Art, Institut of Contemporary Arts, London, 1953

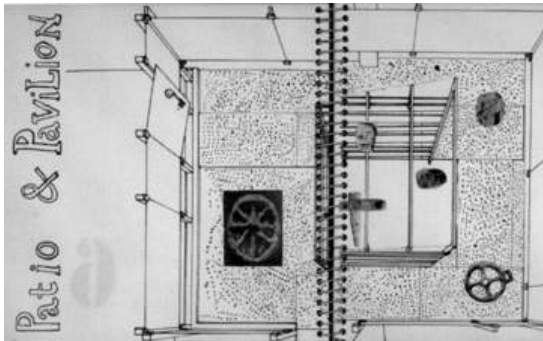
kultúra iránti elkötelezettség, az ember világban elfoglalt helye
máig aktuális, megválaszolatlan kérdések

ALISON & PETER SMITHSON

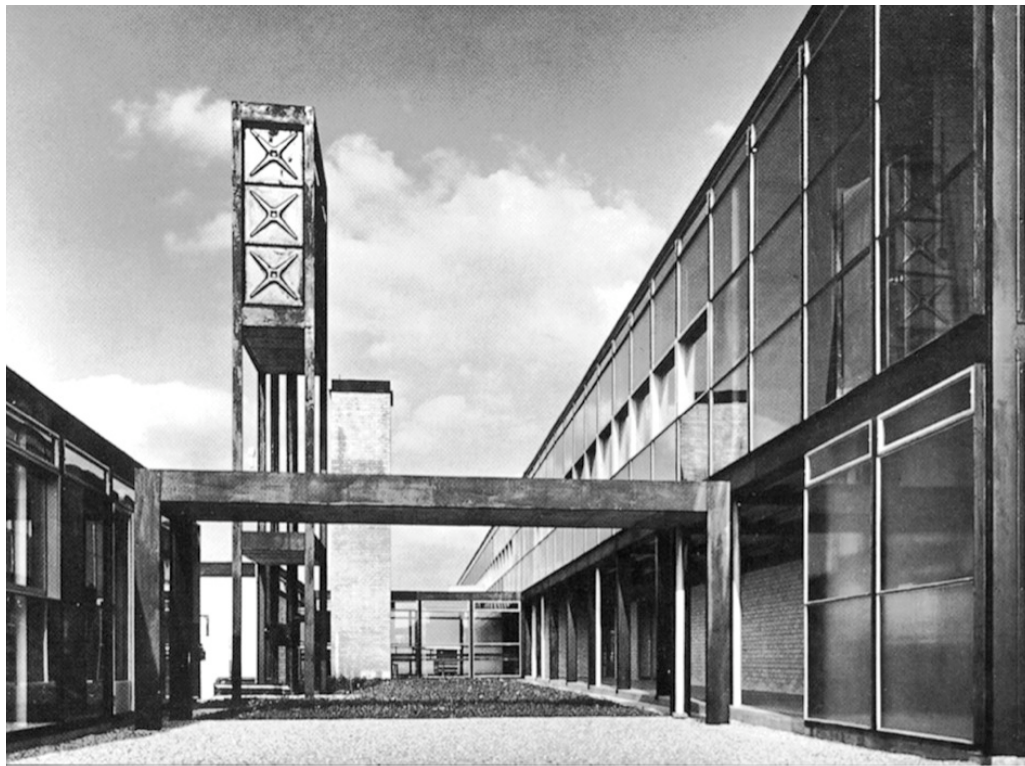

This is Tomorrow, Whitechapel Art Gallery, London, 1956

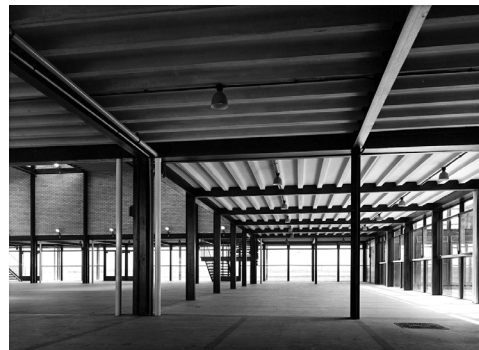
ALISON & PETER SMITHSON

Hunstanton School, Norfolk, 1954

korai, pályázaton nyert munkájuk, kanonikus építészeti mű szembeáll a moduláris építéssel a miesi esztétika kedvéért brutális egyszerűsége etikai: acélváz, téglák és üveg kitöltőfalak Új Brutalizmus mozgalom: brit építészeti elit elpuhult esztétizálására és az -izmus definiáló hajlamára utal „megpróbál szembenézni a tömegtársadalommal, s primitív költőiséget kibontani a benne működő zűrzavaros és hatalmas erőkből”

ALISON & PETER SMITHSON

GREAT PAN

THE LONELINESS OF THE LONG DISTANCE RUNNER

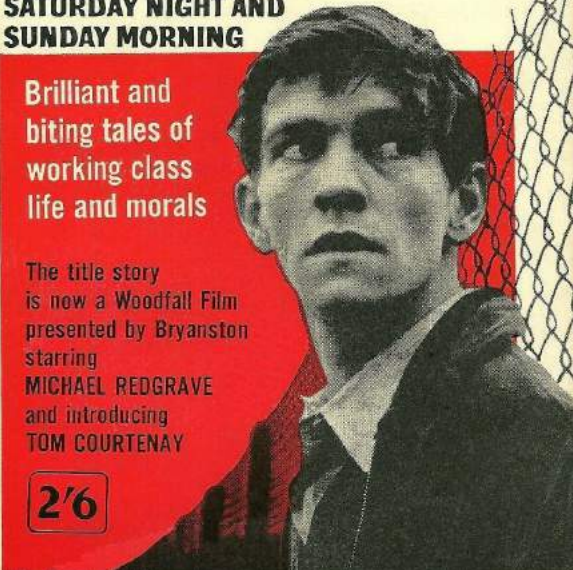
ALAN SILLITOE

author of **SATURDAY NIGHT AND SUNDAY MORNING**

Brilliant and biting tales of working class life and morals

The title story is now a Woodfall Film presented by Bryanston starring **MICHAEL REDGRAVE** and introducing **TOM COURTENAY**

2/6

WARNER BROS. PRESENTS A BROADWAY PRODUCTION

SATURDAY NIGHT AND SUNDAY MORNING

ALBERT FINNEY **SURELY ANNE FIELD**
RACHEL WOODRIS **BYRONA BARRY**

FROM THE BOOKS BY ALAN SILLITOE. STORIES BY ALAN SILLITOE & JOHN BURNETT. DIRECTED BY JOHN BURNETT. STYLING AND COSTUME DESIGNER: JILL BURNETT. PRODUCTION DESIGNER: JOHN BURNETT. EXECUTIVE PRODUCERS: ALAN SILLITOE & JOHN BURNETT. PRODUCED BY JOHN BURNETT. WRITTEN BY ALAN SILLITOE & JOHN BURNETT. CASTING BY JILL BURNETT. COSTUME DESIGNER: JILL BURNETT. HAIR BY JILL BURNETT. MAKEUP BY JILL BURNETT. MUSIC BY JILL BURNETT. EDITOR: JILL BURNETT. EXECUTIVE PRODUCERS: ALAN SILLITOE & JOHN BURNETT. PRODUCED BY JOHN BURNETT. WRITTEN BY ALAN SILLITOE & JOHN BURNETT. CASTING BY JILL BURNETT. COSTUME DESIGNER: JILL BURNETT. HAIR BY JILL BURNETT. MAKEUP BY JILL BURNETT. MUSIC BY JILL BURNETT. EDITOR: JILL BURNETT. EXECUTIVE PRODUCERS: ALAN SILLITOE & JOHN BURNETT. PRODUCED BY JOHN BURNETT. WRITTEN BY ALAN SILLITOE & JOHN BURNETT. CASTING BY JILL BURNETT. COSTUME DESIGNER: JILL BURNETT. HAIR BY JILL BURNETT. MAKEUP BY JILL BURNETT. MUSIC BY JILL BURNETT. EDITOR: JILL BURNETT.

LOOK BACK IN ANGER

RICHARD BURTON CLAIRE BLOOM MARY URE

WARNER BROS.

ANGRY YOUNG MEN

brit szocialista realista irodalmi és színművészeti mozgalom

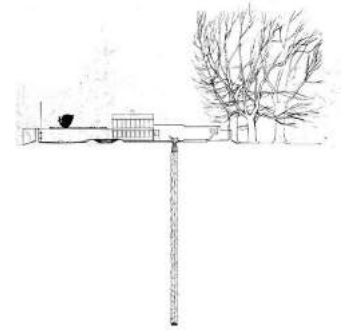
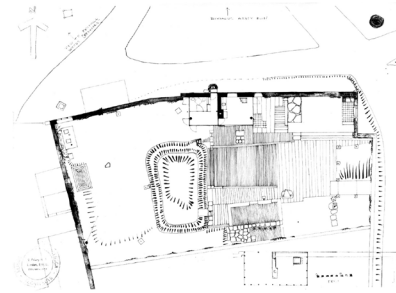

INDEPENDENT GROUP

Smithsonék, Nigel Henderson, Richard Hamilton, Eduardo Paolozzi és Reyner Banham kritikus amerikai pokultúra közvetítése Angliába felháborodást váltanak ki, kizökkentenek a rutinból

„‘As found’ is a small affair; it's about being careful.”
a művészet etikai kérdés: a hétköznapi élet, a valóság megbecsülése, a választás folyamata, a talált tárgy átdolgozása: képkötés

18. századi épület romjai, fala, kéménye, alapja adottság
bővítmény nem illeszkedik, új helyzetet, feszültséget teremt
félíg természetes, félíg mesterséges tájban ülő megfigyelőpont
Smithsonék világképe

Upper Lawn Pavilion, Wiltshire, 1959-62

súlyosabb városi jelenlét, New Art Gallery, Walsall, 2000

posztindusztrializáció sújtotta város festőiségének megragadása Smithsonék tanításai nyomán, 1996 Frameworks:

1. Az a priori kompozíció ellen
2. A technológia retorikai alkalmazása ellen
3. Az invenció ellen
4. A láthatatlan építészet ellen

ADAM CARUSO & PETER ST. JOHN

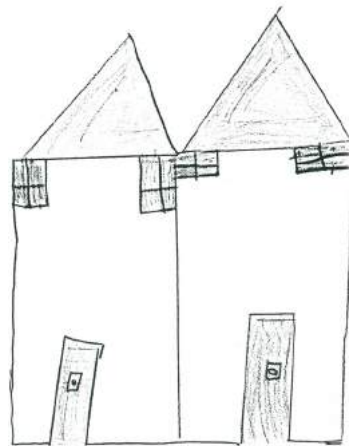

érzékeny képi válasz, Nottingham Contemporary, Brick House

mára eklektikusabb, de mindvégig súlyosabb városi jelenlétet demonstráló középületek, anyaghasználat, építészet hagyományos eszköztára, kontextusra adott érzékeny, képi válasz nem absztrakt, hanem kommunikatív

ADAM CARUSO & PETER ST. JOHN

realista háttér, Ikerház, Stevenage, 2000
mindennapi élet: az épített környezet által érzelmi úton kiváltott képek, kollektív vagy személyes asszociációkon keresztül

JONATHAN SERGISON & STEPHEN BATES

anyagok jelenvalósága, Casa Voltes, Cadaqués, 2011
tektonikai kifejezőereje, öregedésének időbeli folyamata

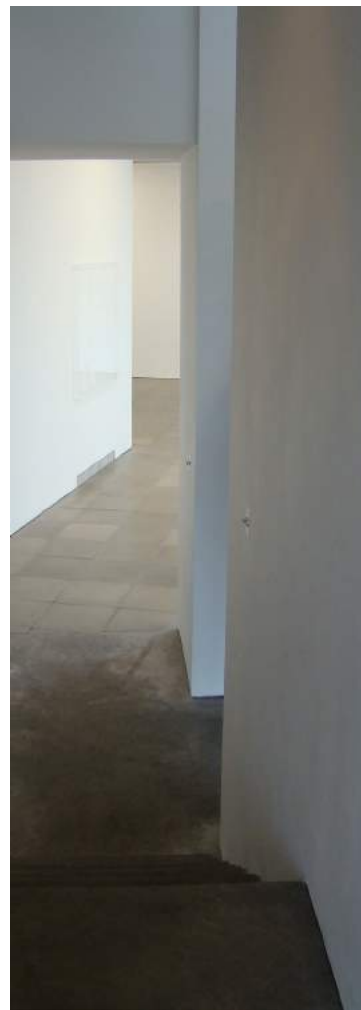
JONATHAN SERGISON & STEPHEN BATES

társadalmi elkötelezettség, Common Ground, Velence, 2012
szociális lakásépítés

JONATHAN SERGISON & STEPHEN BATES

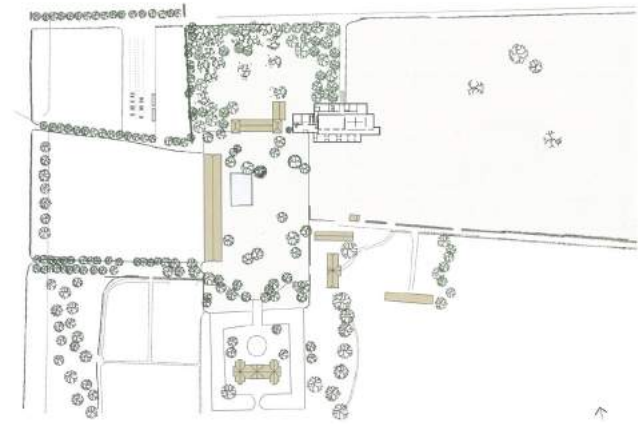

Lisson Gallery, London, 1992
korszak nyitánya, Suttogók mentora, szuverén alkotóművész

TONY FRETTON

kulturális műalkotás, Fuglsang Kunstmuseum, DK, 2002
ember alkotta tárgyak, melyek koruk és helyük társadalmának általános értékeire hatnak
hordozzák a kulturális és társadalmi tudást
az újdonságokban rejlő ismeretlennel kombinálva az emberi kreativitást stimulálják

TONY FRETTON

konceptuális művészet, Lakóház, Groningen, NL, 2002
Station House Opera színésze, épületei a befogadó
közönségnek szólnak
egyszerre tűnnek ismerősnek, mégis absztraktnak

TONY FRETTON

organikus városszövet, klasszikus arányrend

téglaépítészet, köd és szmog

palladiánus építészet, egyszerű külső, komfortos belső

rövidtávú fejlesztői érdekek, tervezetlenség

20. századig mester mellett tanulnak az építészek; hivatalos

képzés a modern új korszakában

pályázatok 1820-tól, fiataloknak kedvez, Arts and Crafts, Art

Nouveau; 19. sz. végétől közepszerű eredmények; 1980-as

évek fejlesztéseinél újra: neomodern

LONDON, A VÁROS

„Bár mindig is lelkesedtem London laza, tervezetlen karakteréért, jobban kedvelem a város azon részeit, melyek egy előre elgondolt városépítészeti koncepció szerint épültek. Az angol sorház és lakótömb építészeti kultúrájában alapját képezik. Mindazonáltal frusztrál az utóbbi húsz évben Londonban megvalósított fejlesztések oly sokszor tapasztalt gyenge minősége. Hihetetlen lehetőségeket pazarolt el ez a korszak az építés színvonala iránti ambíció és elkötelezettség hiányában, miközben a befektetés profitjára és rövidtávú megtérülésére oly nagy hangsúlyt fektetett. Örülök, hogy Zürichben élhetek, ahol még létezik ellenállás az észak-amerikai gazdasági modell nyomásával szemben.”

Sergison (2013): My kind of town

LONDON, NÉZŐPONTOK

„Hosszú időbe telt számomra, hogy valóban megértsem ezt a várost, vagy szeressem. Az európai kontinensről jöve sokáig egyszerűen képtelen voltam felfedezni az utat a bejutáshoz – részben mert nem is volt. Az utcán sétálva kilométereket tehetett meg az ember anélkül, hogy a közélet legapróbb jelét észrevegye. Ma persze rájövök utólag, hogy ez az áthatalmatlan állapot tette lehetővé a londoniak számára, hogy megőrizzék a magánéletüket. Mindmáig zárkózott város, de akkoriban még inkább az volt; és most visszatekintve azt gondolom, ebben rejtett egyedülálló gazdagsága.”
Koolhaas (2006): *London Dialogues*

LONDON, NÉZŐPONTOK

„Ma a legtöbb épület egyedüli célja, azt hiszem az, hogy mindent beárnyékoljon maga körül. Annyi projekt kapcsán gondolkodik el az ember, vajon honnan ered ez a megalománia, olyan nyilvánvaló az ürességük. Bennünket jobban érdekel a normalitás, az egészen szerény dolgoktól a legnagyobbakig terjedően. Ahogyan minden egyes szituációban megválasztja az ember a hangnemet, amit megüt a munkájával.”

Caruso (2006): London Dialogues

LONDON, NÉZŐPONTOK

Teatro del Mondo

Aldo Rossi, Biennale di Venezia, 1980

modern örökség feldolgozása, Mi a modern?

posztmodern: modern pozitívista szemléletével, technikai fejlődésbe vetett hitével szembeni szkepticizmus, valós

körülmények iránti tudatosság, kritikai gyakorlat

modernizmus: utópia, bizonyosság

posztmodern: választás szabadsága, felelőssége, művészetek folyamatossága

modernizmus: intellektuális lustaság, környezet

fenyegetettsége nyilvánvaló, vezető irányzat, sztárépítészek

modernizmus hőskora: dinamikus, absztrakt formák, szabad-

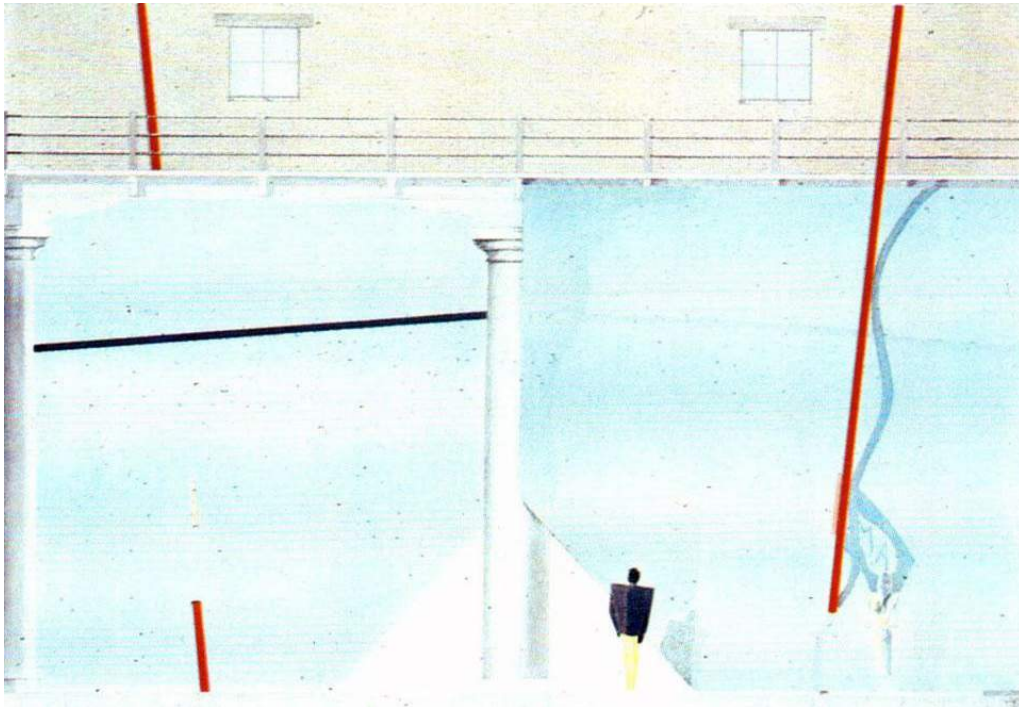
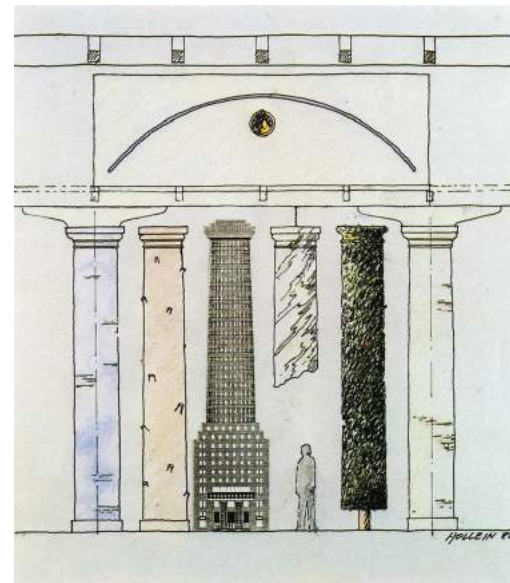
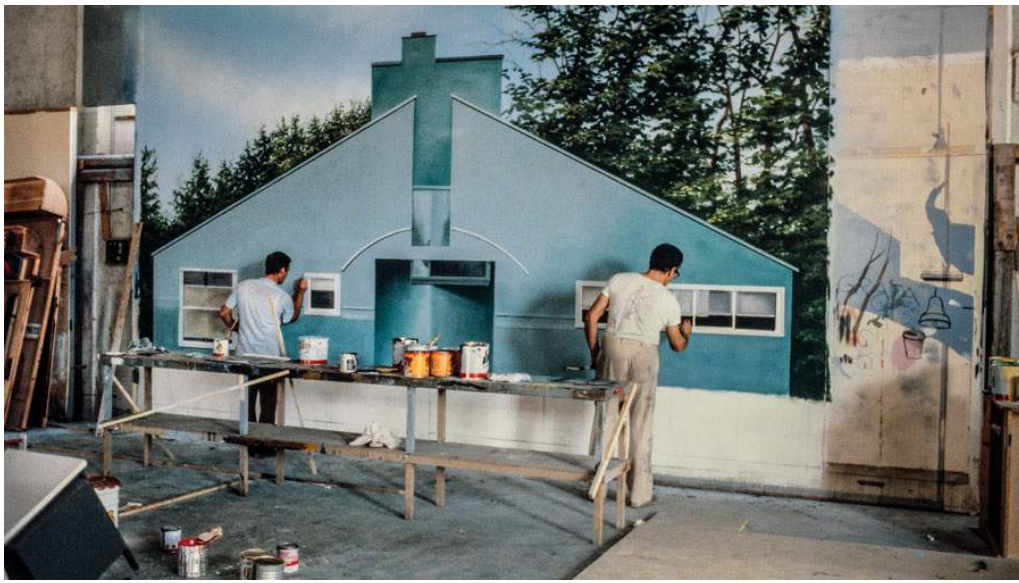
ság, megoldás az ipari társadalom traumáira

kapitalizmus: társadalmi elidegenedés, formai és téri elide-

genedés, nem megoldás, más művészeti ágak kigyógyultak az absztrakciós kényszerből

POSZTMODERN

Strada Novissima 1980

Paolo Portoghesi

The Presence of the Past

1960-as, '70-es években virágzott, majd letűnt

1980 kiállítás, katalógus

Christian Norberg-Schulz: „A modern építészet él”, hely szemléhez való visszatérés

Charles Jencks: „Radikális eklektika felé”, egyetemes metaforikus képzeletvilág, posztmodern tér: „töredezett, szimbólumokban gazdag, kétértelmű, kivágásokkal rétegzett, folyamatos meglepetésekkel szolgáló” tér, későmodern építészeti nyelv ellenpontozása a vernakulárisal, történetivel vagy kereskedelmivel

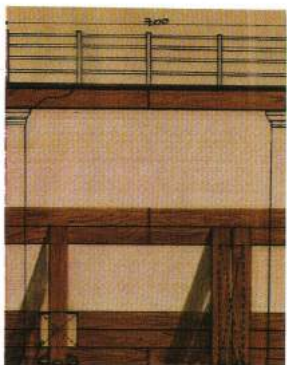
Suttogók: pályakezés, a kritikai álláspont, modernizmus dogmáinak vége, a forma nem kell kövesse a funkciót, sem a homlokzat az alaprajzot

POSZTMODERN

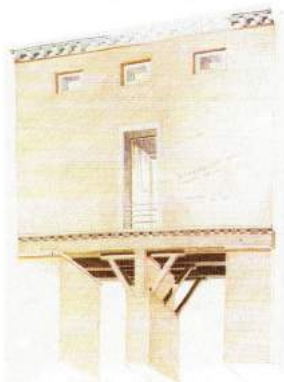

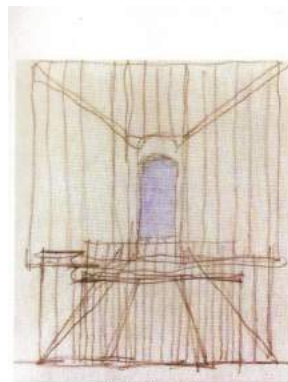
Strada Novissima 1980
 Paolo Portoghesi
The Presence of the Past

Arata Isozaki

Leon Krier

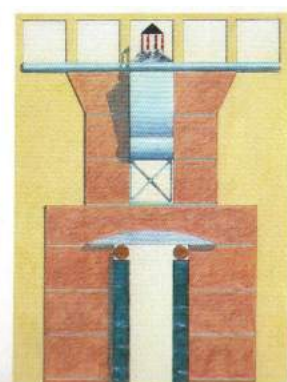
Frank O. Gehry

Allan Greenberg

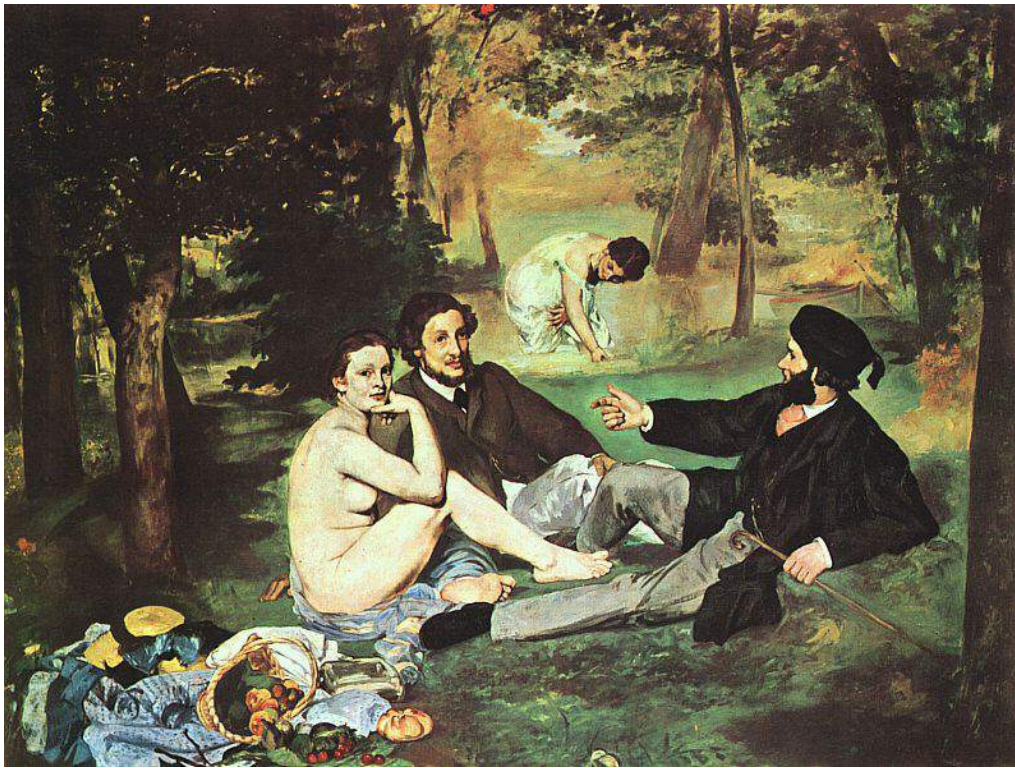

Massimo Scolari

Michael Graves

Édouard Manet, Reggeli a szabadban 1863

„Az lesz a festő, az igazi festő, aki megragadja a mai élet hősiességét, aki megmutatja és megérteti velünk színekkal és ecsetvonásokkal, milyen nagyszerűek és költőiek vagyunk a nyakkendőinkben és lakkbőr cipőinkben.”
Charles Baudelaire: *A modern élet heroizmusa* (1846)

Philip Webb, William Morris, Red House, London, 1860

posztmodern a későkapitalizmus kulturális logikája
nem folytathat kritikai gyakorlatot az ember az adott feltételek-
en belülről
modernizáció, mint gazdasági-társadalmi folyamat és a mod-
ernizmus, mint művészi kifejezőmód dualitása
vissza a 19. századi kezdetekig: Baudelaire költészete, Édouard
Manet festészete, az angol arts & crafts mozgalom, a Wag-
nerschule vagy a chicagói és a milánói iskola építészete
premodern: realizmus, történeti kontinuitás
kérdés: a modern élet, mint a modern egyén és a modern
környezet elválaszthatatlan egységének a megteremtése

PREMODERN

Haussmann Párizsa, 1853-1870-1927

Édouard Manet, Bar Folies-Bergere 1882

modern élet festője: kapcsolat a magasztos ívű történelem és a flaneur bensőséges világa között

Haussmann sugárútjai felfedik a premodern társadalom keresztmetszetét

festészet ábrázol, értelmez, de nem próbál megváltoztatni történelmi festészeti technikák, mindennapi élet az elit-művészethez méltó téma

ellenáll a racionalizmus és a fejlődés modern ideájának és modern környezet kusza egyvelegéből merít inspirációt új valóság tükör a társadalomnak: hősies és hétköznapi művészet

radikális festészet: témaváltoztatás, festészet tárgya, anyaga, illuzórikus mélység, belső ellentmondás

PREMODERN

Guaranty Building

Buffalo, New York, Louis Sullivan, 1896

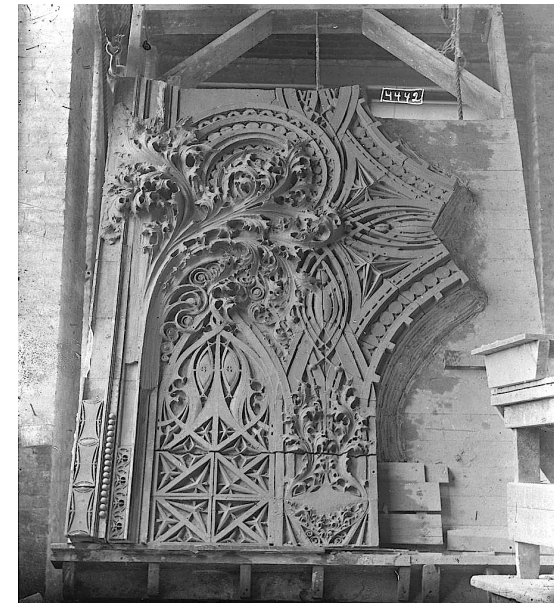
Bekleidungstheorie

Gottfried Semper, 1803-1879

„Ennek az országnak és kornak az építészei most szembe kell nézzenek valami újjal a nap alatt – nevezetesen, hogy a társadalmi feltételek fejlődése és integrációja, illetve azok különleges csoportosulása együttesen a magas irodaépületek emelése iránti igényt eredményezi.

Nem szándékom megvitatni a társadalmi feltételeket; elfogadom őket tényként, és nyomban azt állítom, hogy a magas irodaház tervezését idejekorán kell felismerni és szembenézni vele, mint megoldandó problémával – egy életbevágó problémával, ami az igazi megoldásért kiált.”

A magas irodaház művészi szemszögből, Louis Sullivan, 1896

PREMODERN

Marshall Field Store, Chicago, Henry Hobson Richardson, 1885

érzékletlen technikai megoldások: acélváz, felvonó, keszonalap átalakítása az építészet tárgykörébe

Chicago 1781-es tűzvész után tabula rasa, kulturális puffer nélkül, Európából menekült mérnökök 1848

Gottfried Semper Bekleidungstheorie, öltöztetés

kozmetopolita lakosság: eu. építészet története, am. gyakorlat sebessége, léptéke, technikája, eu. művészet hagyományának kollektív és hosszútávú fejlődése, Am. individualizmusa, újdonsága

chicagói raszter mentes a szimbolikus látszattól, tengelyességtől – infrastrukturális artéria, tény

égetett kerámia, igénytelen anyag, Ralph Waldo Emerson transzcendentalizmusa, organikus formanyelv, szembesít a szabad piacgazdaság brutális tényeivel és megadja a méltóságot az átlagembernek, törekenység és pátoasz

PREMODERN

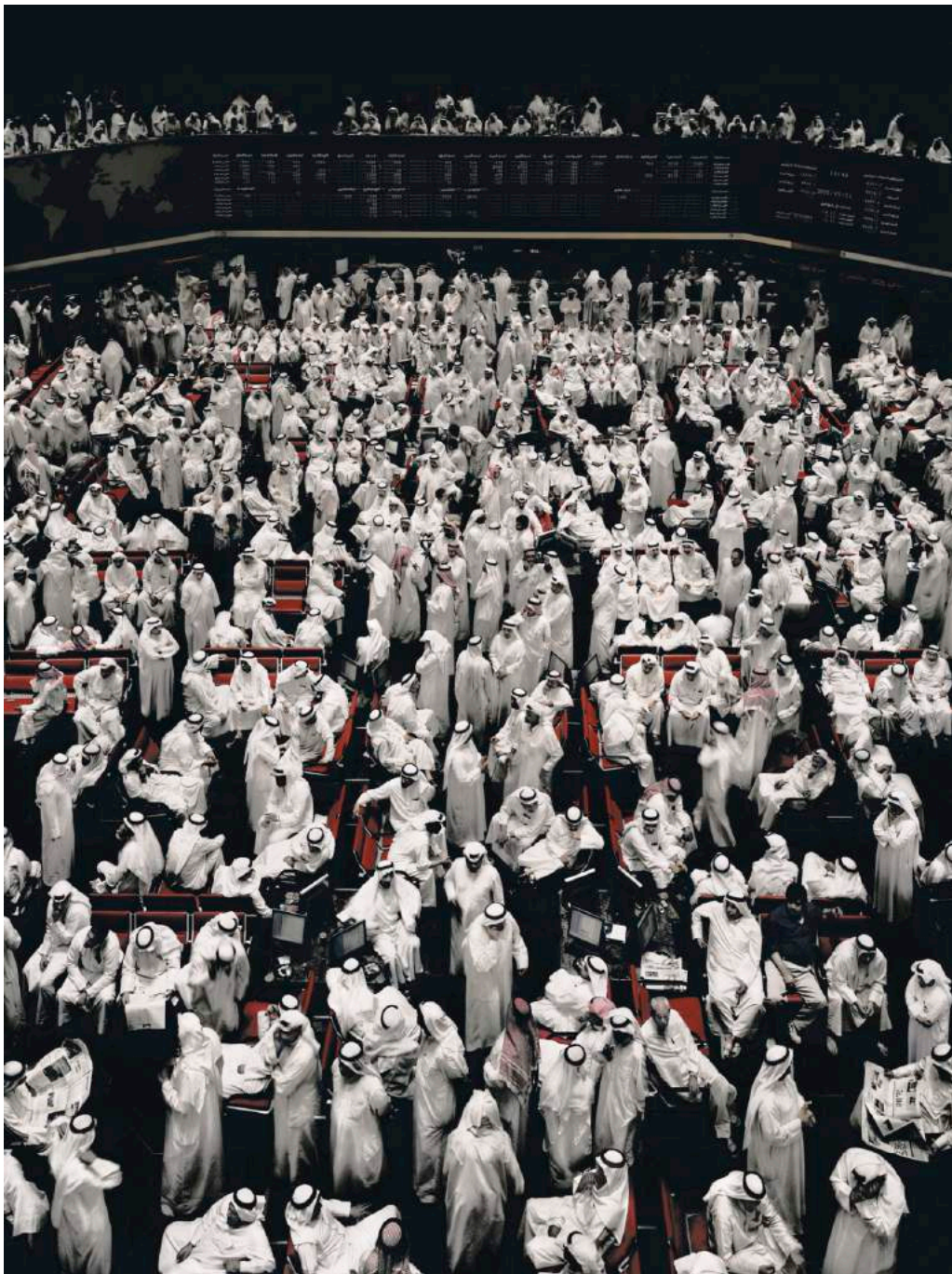

*„A Birodalom a határait nem erősíti, hogy kitzasztson másokat, hanem inkább bevonzza őket békés rendjébe, mint egy erős örvény. A határok és különbségek elnyomása vagy mellőzése révén a Birodalom egyfajta sima tér, melyen az egyének érdemi ellenállás vagy ütközés nélkül keresztül siklanak.”
Michael Hardt / Antonio Negri: Birodalom*

Andreas Gursky, F1 Boxenstopp I, 2007

NEOMODERN

Suttogók utáni generáció soha nem volt modern mainstream neomodernista dogmatikája: egyre erőtlenebb ideológiai alapokon álló formai absztrakció formáknak valójában nincs közük a társadalmi problémákhoz, 21. sz. későkapitalizmus megnyilvánulása fotók a világ jelenségeiről, többéves kísérletek, európai magas festészet hagyománya, történelem és a mitológia egyesítése az itt és mosttal nem kritika, nem megváltoztatja, hanem értelmezi a világot

Andreas Gursky, Kuwait Stock Exchange, 2007

NEOMODERN

Caruso bírálja Koolhaast: intelligens, mellbe vágó szónoklat, pusztá ereje nem helyettesíti az etikai, formai állásfoglalást, az utópisztikus sugallat vezette az építészetet a jelenlegi káoszba K. lelkesedése és a tőke lángjához egyre közelebb repülése a világgazdaság fantáziáinak építészeti kiszolgálása

művészek és építészek szkepticizmusa ezen erőkkal szemben, realizmus és idealizmus kombinálása
Gursky ábrázolja a junkspace-t, a nyugati képi hagyomány szerint, megszépíti, idealizálja, formai enyhítés, remény

20. sz. eleje avantgárd formalizmus
'60-as, '70-es évek posztmodern az építészettörténet és a város rétegzettsége

21. sz. neomodern az új és példátlan globális építészeti egyeduralgó stílusa, absztrakció, megfosztja erejétől az építészeti sokkal gazdagabb és beágyazottabb formáit, minőség nélküli, következmények nélkül megépíthető építészeti feltétlen elszakadás, folytonosság elvágása, reduktív formalizmus, modernizáció valóságával való elköteleződés képtelensége

alkotók a modernizmus szabályain kívül: Loos és Plecnik, Sullivan, angol arts & crafts, chicagói iskola, Wagnerschule, Perret és Pouillon, milánói iskola, és a többi ún periferikus figura

Junkspace, Rem Koolhaas, 2001

NEOMODERN

Sir John Soane's Museum, London, 1753-1837

„az időbeliség vége”, történelmen kívül eső időtlen állapot,
örök jelen domináns építészete
CStJ, SB, TF anakronisztikus, nem feltűnő, kapcsolat a múlttal,
történelem folyamatának része, különböző korok eszközeinek
keverése, történelem dinamikája, nem lineáris, millió részlet-
ből újra és újra összeáll, gyűjtemény, városi tér, homlokzat

V&A Gyermekmúzeum, London, Caruso St. John, 2007
Főtér, Kalmar, SE, Caruso St. John, 2003

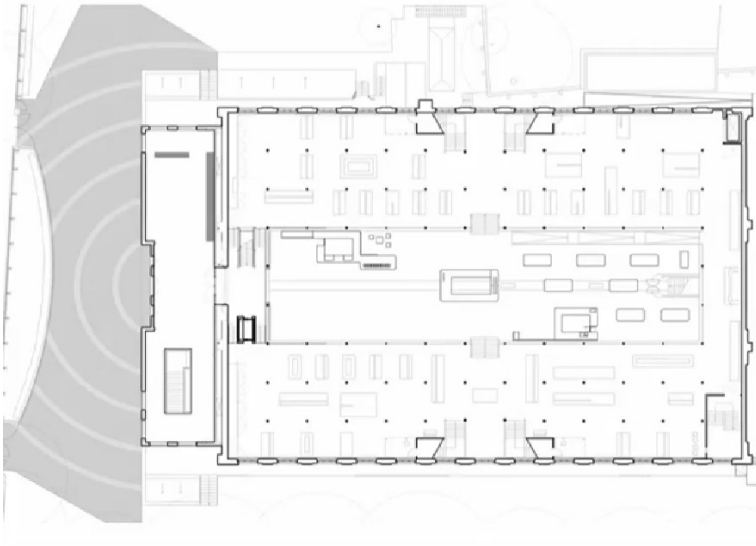

V&A Gyermekmúzeum, London, Caruso St. John, 2007
Santa Maria Novella, Firenze, Leon Battista Alberti, 1470

nem az eredeti helyreállítása (acél-üveg csarnoképület, Paxton-féle 1851-es kristálypalota hasonmása, látványépítészet) előcsarnok nélkül, homlokzat, bejárat nélkül
CStJ bővítménye protoreneszánsz mintákat idéz, klasszikus kolonnád: síkminták, geometrikus ornamentika

The Grammar of Ornament, Owen Jones, 1856

19. századi művészetelméleti diskurzus Owen Jones kutatása orientális és protoreneszánsz művészet inspirációs forrás az építészet megújításához

új előcsarnok kőberakása viktoriánus színrendszerben, ellenpontozza a grandiózus csarnokot, emberközelí, gyerekléptékű

V&A Gyermekmúzeum, London, Caruso St. John, 2007

építészettörténeti példák nem másolás, szabálykövetés, hanem referencia, hivatkozási alap, asszociációkat indít, új értelmet nyer

modernizmus előtt eklektika: építész tanulmányozta a megelőző korok építészetét, mestersége történetét, majd alkalmazta az aktuális projekteken. Európa szerte a 19. sz. végén, modernizmus korában negatív. termékeny időszak, iparosodás, nagy projektek, professzionalizmus, klasszicista múzeum, gótikus vasútállomás

Nincs új a nap alatt, mű az értékét a történeti perspektívában nyerheti el, ha a jelenben gyökerezik, a divat szülte, akkor az érdeklődés elmúltával maga az épület is érdektelenné válhat, elbontják.

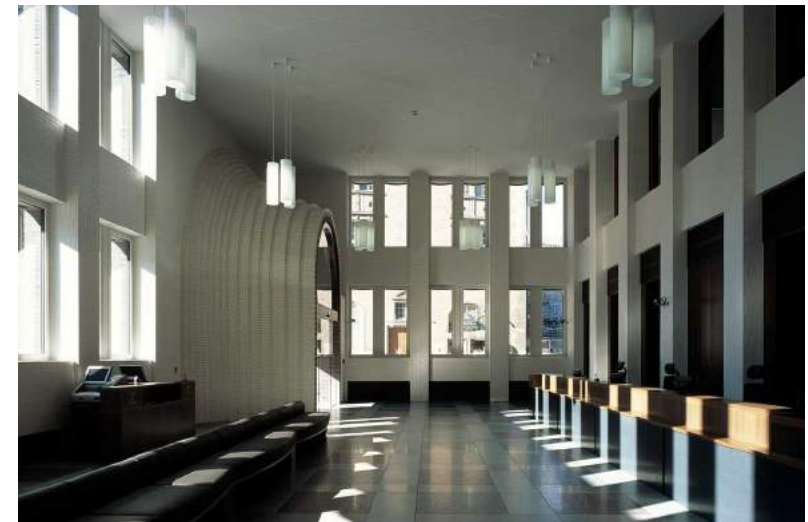
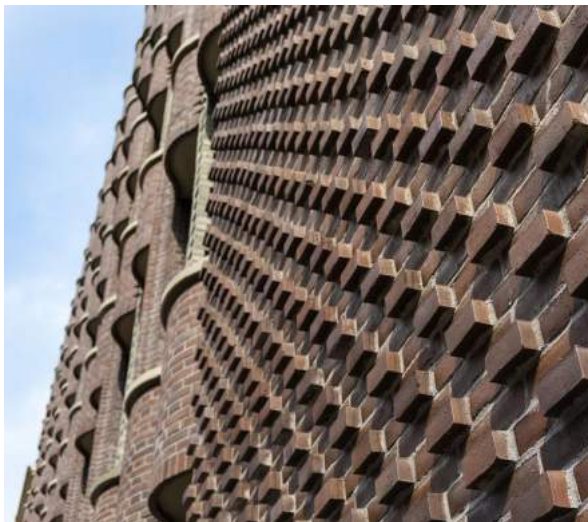

Brémai Nemzeti Bank, 2011-2016

hely: különböző az építészet történeti hagyománya, az építés módja az egyes országokban, közös európai építészeti hagyomány, más a megrendelővel való kommunikáció, más az építőipar teljesítőképessége, preferenciái
hely mélyebb ideája, története, kultúrája, mai olvasata

Brémai Nemzeti Bank, 2011-2016

meghívásos pályázat, egyetlen nem német résztvevői
Hanza-város tégláépítészete, angol arts and crats, amerikai kereskedelmi épületek ideáján átszűrődve érkezett, 1910-es, '20-as években modernizálódott, Höger, Poelzig, modernek de nem modernisták

Caruso St. John saját Hanza-ház verziója: tégláépület, gondosan kidolgozott téglahomlokzat, minden más német pályázó betonrács homlokzat

Hogy kell kinézzen ma egy bank? Bréma történeti egyházi negyedében, a dóm románkori templomtornya, városháza, virágpiac, városi vén, a többi fontos figura között, nem kell túlságosan felhívnia magára a figyelmet, visszafogott, de a legjobb minőségű ruhákban, nyitott és őszinte arccal
észak-európai expresszív tégláépítészet hagyománya, sötét klinker oszlopok, támpillérek és párkánymezők vastag téglabőrbe öltöztetik
gótikus, vertikális hangsúly, monolitikus, finom, rímelt a Brémai Városháza reneszánsz építészetére, mértéktartó minőségi hagyományaira. expresszív téglakapu

Mnemosyne Atlas, Aby Warburg, 1924-1929

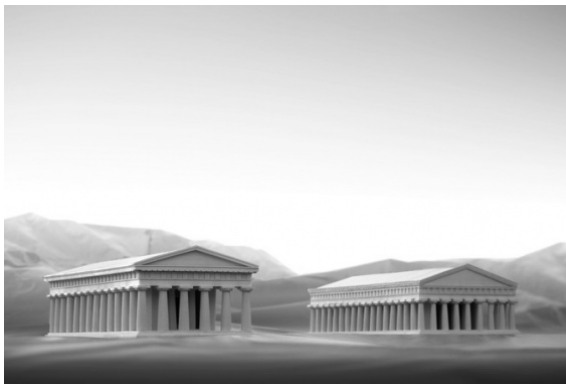
historikus művészet elemzése, művészetről folyó diskurzus elmélyítése, 79 vizuális fürt, nem a szokásos formai kategóriák, művészeti ikonográfia, hanem inkább egymás felé végtelen képek csoportjai, a jó társaság elve alapján

művészettörténet szöveg nélkül. formai rímek a különböző korok és kultúrák művészetében, a nyugati művészet mélyebb szerkezete, közös alapja, összefonódása - ellentétben a modernizmus szakadár szándékával és tabula rasa terveivel

modern művészeti érzékenység: Warburg atlasza, Manet, Gursky és Fischli & Weiss művei, formaelemek szintézise a múlt művészetének szűrőjén keresztül, erőteljes, vizuális, nonverbális intelligencia

Poszeidón és Héra temploma, Paestum, Itália

Dean Clough, Halifax, Anglia

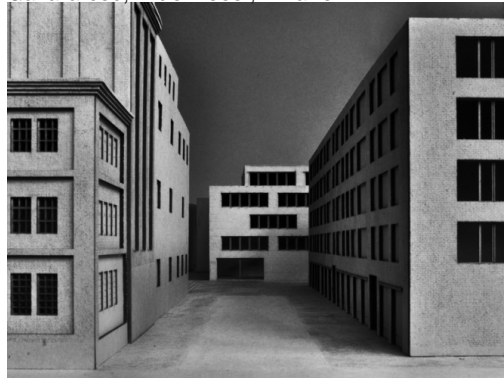
Palais Royal, Jacques Lemercier, Párizs

Galleria degli Uffizi, Giorgio Vasari, Firenze

Gallaratese, Aldo Rossi, Milánó

Wartec Areal, Diener & Diener, Basel

olvasmány, rajz, makett, fotó - intenzív beszélgetés, atmoszféra, tartalom; máshol alkalmazni átalakítva, kombinálva speciális kutatás 3 dimenzióban nem létező épületek

lopás, viszi előre a művészetet: művész vagy építész lát valamit, a hatása alá kerül, megpróbálja megérteni, hogyan működik és megcsinálja a saját verzióját, s közben még hibázik is

Glenaray and Inveraray Parish Church, Skócia

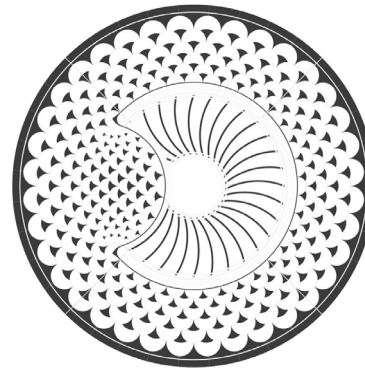

Sergels torg, Peter Celsing, Stockholm

Tate Britain, Millbank Project, London, 2006-2013

sok megbízás történeti kontextusba kerülő új épületekre
„Mikor meglévő épületekkel dolgozunk, nem vagyunk túlérzékenyek”
meglévő és új részekből létrejövő épület egységes egész
ellentétben a Velencei Charta elveivel
világos megkülönböztetés - kétértelmű csatlakozás
meglévő szövetben határozott formai állítás
épület korábbi élete érték: aurája van

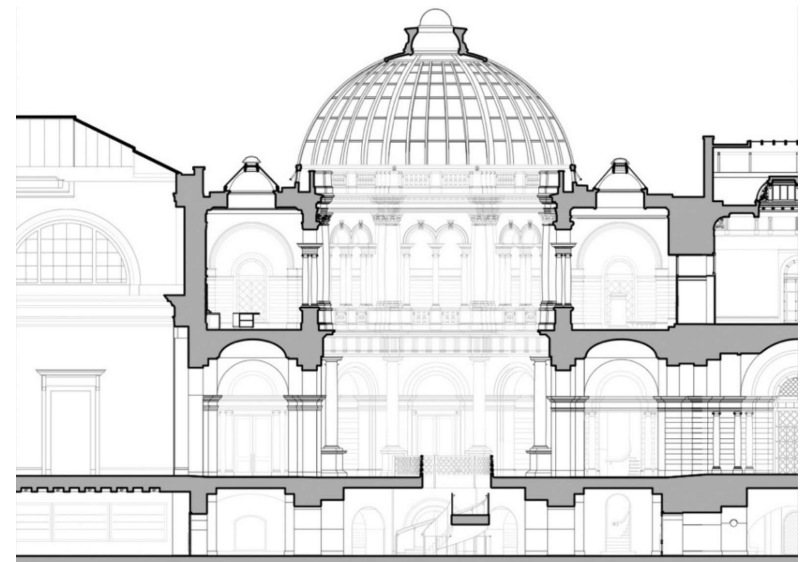

Tate Britain, Millbank Project, London, 2006-2013

kiállítóterek műemléki felújítása, rotunda földemének áttörése
új lépcső, pinceszint is közönségforgalmi tér
építészettörténeti példa nélkül
korlát üveg helyett előregyártott műkő, padló terrazzo

Tate Britain, Millbank Project, London, 2006-2013

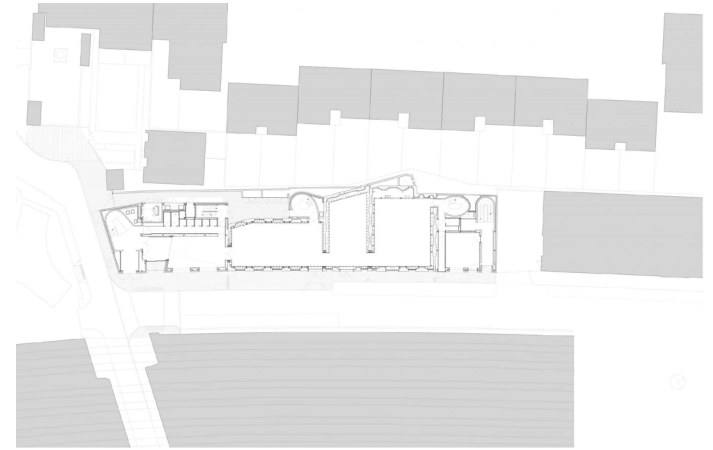

Newport Street Gallery, London, 2004-2015

Damien Hirst saját gyűjteményének keskeny, hosszú telek előtt emelt vonatsínek, ablakokba, tetőre helyezett szobrok három védett viktoriánus műhelyház, színházi díszleteket készítettek, két új épület egy házor közé hajtogatták az újat, összetett egész, ismerős elemekből furcsa, építészeti tréfa

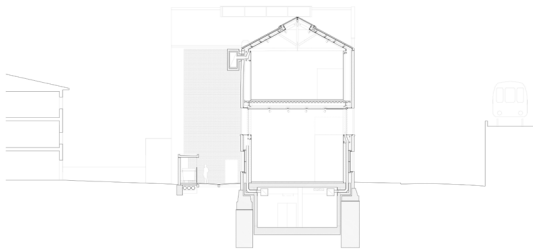
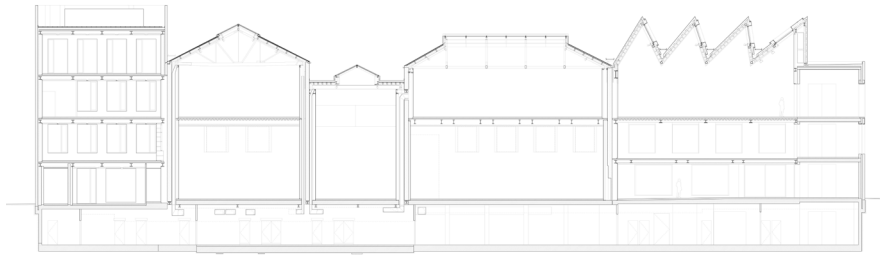
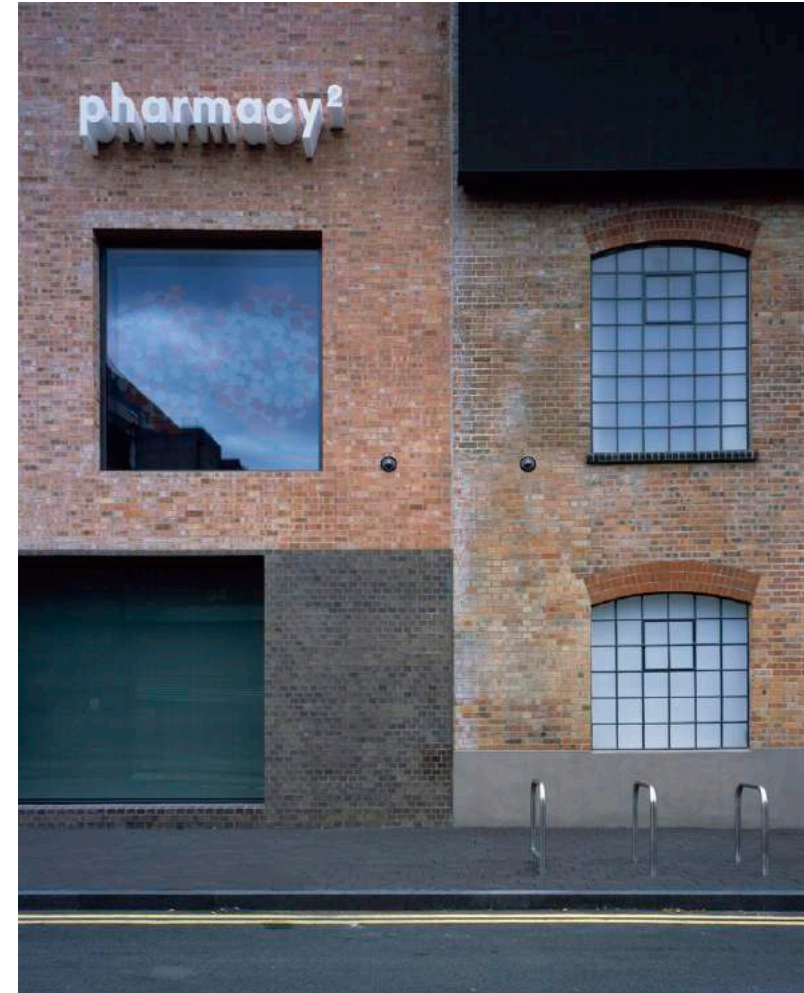

Newport Street Gallery, London, 2004-2015

új-régi téglafalazat eltérő színben festői minőségű
egykori színházi poszterek helyén LCD kijelző
hat különböző kiállítótere van más-más térarányokkal,
megvilágítási módokkal

Newport Street Gallery, London, 2004-2015

kimunkált lépcsők ipariból középület
apró tökéletlenségek, ferde szögben találkozó falak, eltérő
hajlású shedtetők, különböző színű téglafelületek
A hangsúlyos, de nem hivalkodó elemek a találat sajátosan
újja alakítják át.

PASTICCIO

29th August 2012 – 25th November 2012

Padiglione Centrale, Venice, IT

PASTICCIO MUNICH

2013

PASTICCIO ANTWERP

2014

„A praxisunkban mindig olyan művek születtek, melyek rokonok előzőleg látott dolgokkal. Érdekel bennünket az épületek által kiváltott emocionális hatás. Érdekel, régen hogyan építették meg az épületeket és a mai szerkezetek hogyan érhetik el ugyanazt a formai és anyagi jelenlétet. Zavarba hoz minket a kortárs építészet laissez faire állapota. Ebben a túlszorduló környezetben vonzóbbnak tűnnek számunkra a régebbi építészeti hagyományok jóval bensőségesebb művészeti ambíciói. Járatosabban követjük ezeket a hagyományokat, mint korábban. Minden, ami a kortárs helyzet és az elmúlt építésze közötti törékeny folytonossághoz hozzájárulhat, megéri a fáradságot. Csak a múlt megértése és megfontolása révén maradhat az építészet releváns társadalmi és művészeti diszciplína.”

nyolc különböző generációhoz és nemzethez tartozó építésziroda, nem tartoznak a mainstreamhez, elkötelezettek a közelmúlt és a régmúlt építészettörténete iránt pasticchio: zenében különböző szerzők által alkotott opera vagy más zenemű, Londonban Sir John Soane házában és magángyűjteményének közepén torony klasszikus romtöredékekből tematikus csoportokba rendezett művek, hatalmas és szerteágazó a modernizmus előtti építészettörténet, a szálak mégis összefonódnak A kiállítás kritikai célja, hogy ezen a közös európai kultúrán alapuló építészettel ellenpontosza a globalizáció miatt elveszített minőséget és intimitást.

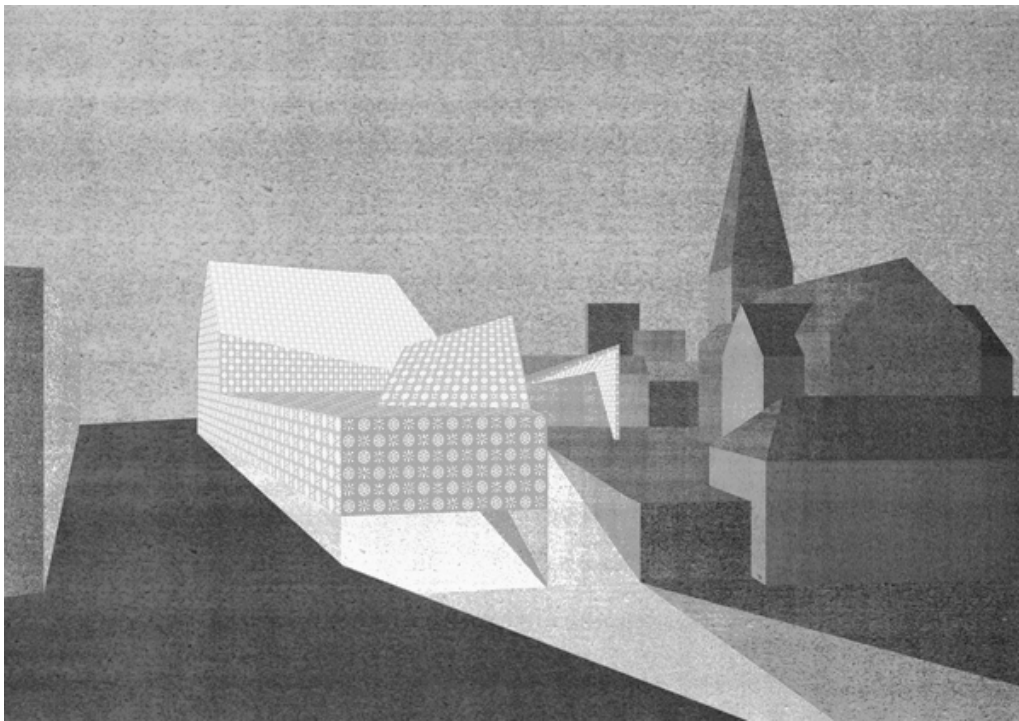
Sir John Soane's Museum, London, 2012

Sir John Soane's Museum, London, 2012

IDŐTÁVOK, EMLÉKRÉTEGEK

Kortárs Művészeti Múzeum, Nottingham, Caruso St John, 2009
Rawen Row Galéria, London, 6a, 2009

város szerkezete kollektív emlékezet: korok különböző rétegei, mindennapi élet evidenciái, sűrűsödései, struktúrája, anyaghasználata

várost hatalmas, kollektív erőfeszítés hozta létre, rengeteg tárgyalás, közmegegyezés árán

zseniális műalkotás: sokszínű egységbe olvaszt különböző elemeket, flexibilisen alkalmazkodik a társadalmi változásokhoz, jó épület új funkcióval működhet tovább

felelősségteli feladat: szociális érzékenység, valóság iránti elkötelezettség

középületek: épületek közti, városi terekkel való kölcsönhatás

objekt-épületek: tárgyként, kirívók, folytathatóság lehetősége nélkül, egyediek, létrehozó érdek megszűntével elbontják építészeti árucikk, divat: divatba jön, kimegy a divatból

picturesque: festőiség kompozíciós elve, szigorú geometria helyett természetesség színvonalas látványa, mint a 18. századi angol kertművészeti alkotásokban

London: grandiózus várostervek topográfiai akadályok hatására módosultak, megőrizték a meglévő útvonalakat, a város spontán, laissez-faire karakterét

TÁJKÉPI KERT

Tájkép Stourheadról napsütésben, Sir Francis Nicholson
Stourhead terve, Henry Hoare és Henry Flitcroft, 1741

18. sz. Angliában létrejövő új kerttípus, klasszicizmus és romantika korában átalakul, Európában teret hódított a barokk vagy franciakerttel szemben
kert: az adott kor emberének világképét, természetéhez fűződő viszonyát tükrözi

18. sz.: érzéki tapasztalaton alapuló természetélmény önálló, az értelemmel egyenrangú, majd domináns értéket nyer érintetlen természetet helyett a festészetben, a költészetben és a történelemben megformált természetkép
barokk kert tér-idő egysége eligazodást nyújt; tájkert a határtalanság bizonytalan érzetét kelti kanyargó útjaival véletlenszerű önmozgást generál

19. sz. picturesque, festőiség: a természetet tartalmi és érzelmi asszociációktól mentesen, kizárólag kompozíciós törvényszerűségek és a festői szépség szempontjából értékelte és alkalmazta

Aha a tájképi kert határán, Rousham, William Kent, 1738

Pagoda és mecset Kew Gardensben, William Chambers, 1763

Tájkép a Numát gyászoló Egeriával, Claude Lorrain, 1669

TÁJKÉPI KERT

Tájkép Stourheadről napsütésben, Sir Francis Nicholson

Stourhead terve, Henry Hoare és Henry Flitcroft, 1741

Aha a tájképi kert határán, Rousham, William Kent, 1738

Pagoda és mecset Kew Gardensben, William Chambers, 1763

Tájkép a Numát gyászoló Egeriával, Claude Lorrain, 1669

Tony Fretton építésze: empirikus brit hagyomány és a táj festőiségére való érzékenység
feloldódik az épület ideája: helyiség kerül kölcsönhatásba környezetével, folyamatos mozgás közben tárul fel, értelmezése a képzeletet mozgatja meg
befejezetlensége magában hordozza annak a lehetőségét, hogy ember és környezet viszonyát újra gondoljuk

tájkép nem az egyén érzelmi világának szabadsága, hanem kapcsolódási pont időtlen kollektív tartalmakhoz, korunk legégetőbb társadalmi kérdése, az elidegenedés ház vagy kert, mint műalkotás helyett a tengely a belső tér és a környezet között

Fuglsang, Holton Lee: vidéki földbirtok központi épületegyüttesét egészíti ki új ház
meglévő épületek mellett, út mentén, nem a tájban, hanem annak határmezsgyéjén
telepítés: táj feltárulásának dramaturgiája

Fuglsang Kunstmuseum, DK, Tony Fretton, 2008

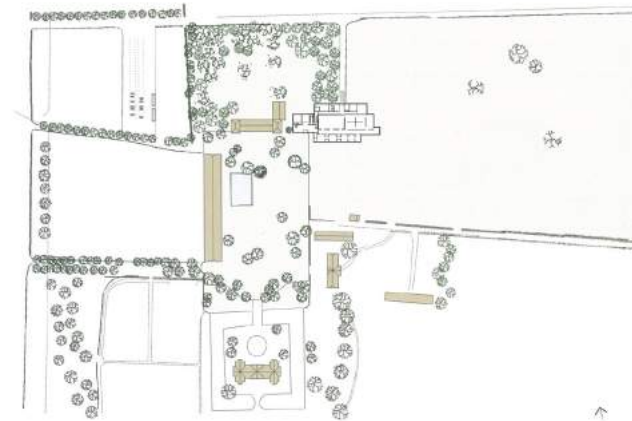

Fuglsang Kunstmuseum, DK, Tony Fretton, 2008

kulturális műalkotás

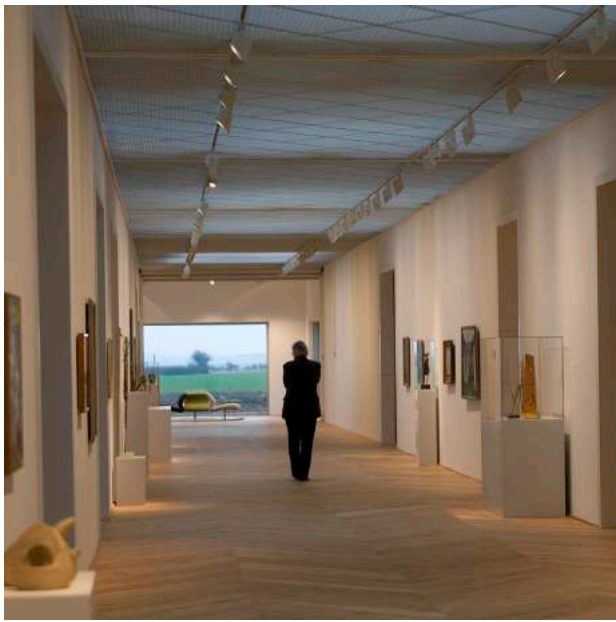
Fuglsang Kunstmuseum, DK, Tony Fretton, 2008

dániai Fuglsang majorsága: koncertek és madárrezervátum
tervpályázat bővítésére múzeummal, udvar lezárása
Tony Fretton az intéző háza mellé sorolja, végtelen táj és
a tenger látványa legelső benyomás, vissza-visszaköszön,
utolsó stáció külön terem a táj szemlélésének

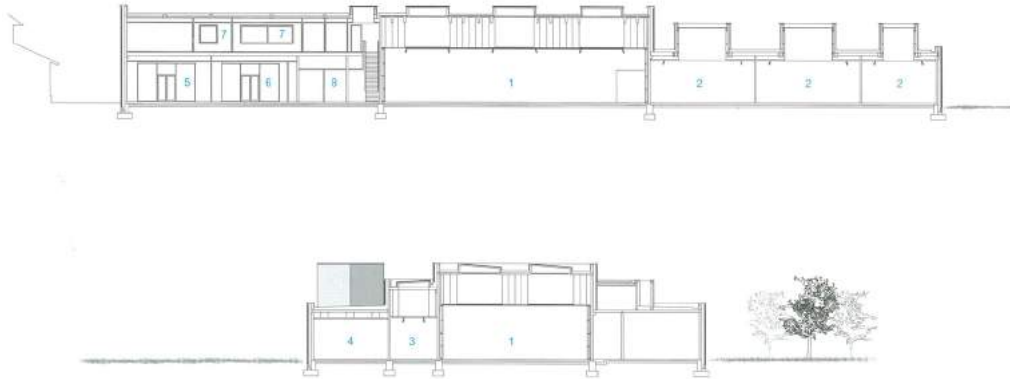
Fuglsang Kunstmuseum, DK, Tony Fretton, 2008

szántóföldek kollektív műalkotások, párhuzamban a kiállított
individuális művészeti alkotásokkal, megfejtendő kép
absztrakt szépség: múzeum épület, mezőgazdasági terület

Fuglsang Kunstmuseum, DK, Tony Fretton, 2008

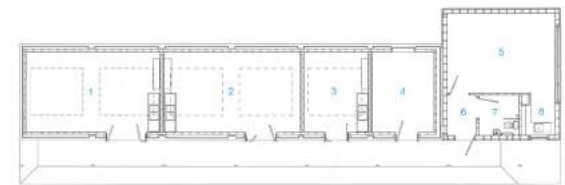
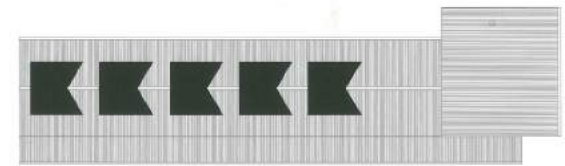

dán modernizmus klasszikus műveinek téglahomlokzata, a felülvilágítók szürke színe a szomszédos háztetők, almáskert a pályázati tervben szereplő belső udvar gondolata
kulturális műalkotás: olyan ember alkotta objektum, mely kora és helye társadalmának alapvető értékeire hat

Fuglsang Kunstmuseum, DK, Tony Fretton, 2008

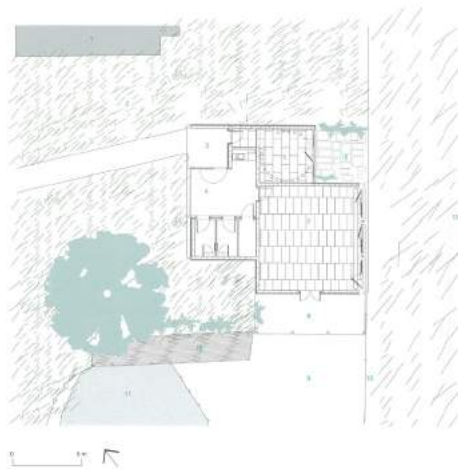

terápiás központ távol a világtól, természet, művészet, felekezethez nem kötött spiritualitás, vendégei: testi-lelki fogyatékosok, stressz sújtotta emberek hajdani majorság épületeiben földjein

új műtermeket gazdasági épületben, négy stúdió, közösségi helyiség, végigfutó tornác, karakteres felülvilágítók, meglévő téglafal vékony festékréteggel, kontrasztos

Faith House - gyülekezeti, meditációs és kiállító épület - maga is műalkotás út végén, lankás dombon, kilátással a mezőkre kilátás

lecsupaszított klasszikus portikusz, mögötte feltáruló táj, kontemplációs helyiség, sötét ezüst háttér előtt Holton Lee erdeiből származó nyírfa törzsek
finom intelligencia, absztrakt időtlenség, korunk miniatűr görög temploma szakralitása nem harsány, a múlthoz sem a másolt részletmegoldások kötik, hanem az a viszony, ami azonos a dór templom és az antik görög táj, valamint az előregyártott faváz szerkezet és a környező gazdasági udvar között

Faith House, Holton Lee, GB, Tony Fretton, 2001

Faith House, Holton Lee, GB, Tony Fretton, 2001

LONDON PICTURESQUE

Bernard Street, Bloomsbury

picturesque városi körülményként
tipikus György-korabeli londoni sorház homlokzata: klasszicista szabályok és arányrendszer, megjelenése nem hivalkodó, pedig jó módú, sötét színű, jellegtelen téglá, bejárati ajtó nincs tengelyben, esetleges, rafinált, szabályok béklyójától mentes
keskeny, mély telkek, alaprajzi kényszerűség, ezáltal játékos

London városszöveve

ellenállt minden szerkesztési elvnek, ami gátat szabott volna fejlődésének,

18-19. sz. városfejlesztési tervek derékszögű rendszerben, módosították, ha topográfiai vagy fizikai akadályba ütközött kaotikus: nem klasszikus, nem racionális, leginkább a picturesque hagyomány urbánus megjelenési formáját tükrözi
London városfejlődés: meglévő átkelők, kitaposott ösvények, utak, köztes területek aprózódtak fel, épültek be, zavaros tulajdonviszony, nagy londoni tűzvész után sincs nagyszabású fejlesztési terv

középületek, intézmények integrálódnak a városszövetbe, léptékük, anyaghasználatuk tér el

picturesque szemlélet: kiemelt középületeknek a látványvédelme „folyosók”, jól láthatók, komponált természetességgel bukkannak fel

Georges Perec, *Espèces d'espaces*, 1974

PENGUIN CLASSICS

GEORGES PEREC

Species of Spaces and Other Pieces

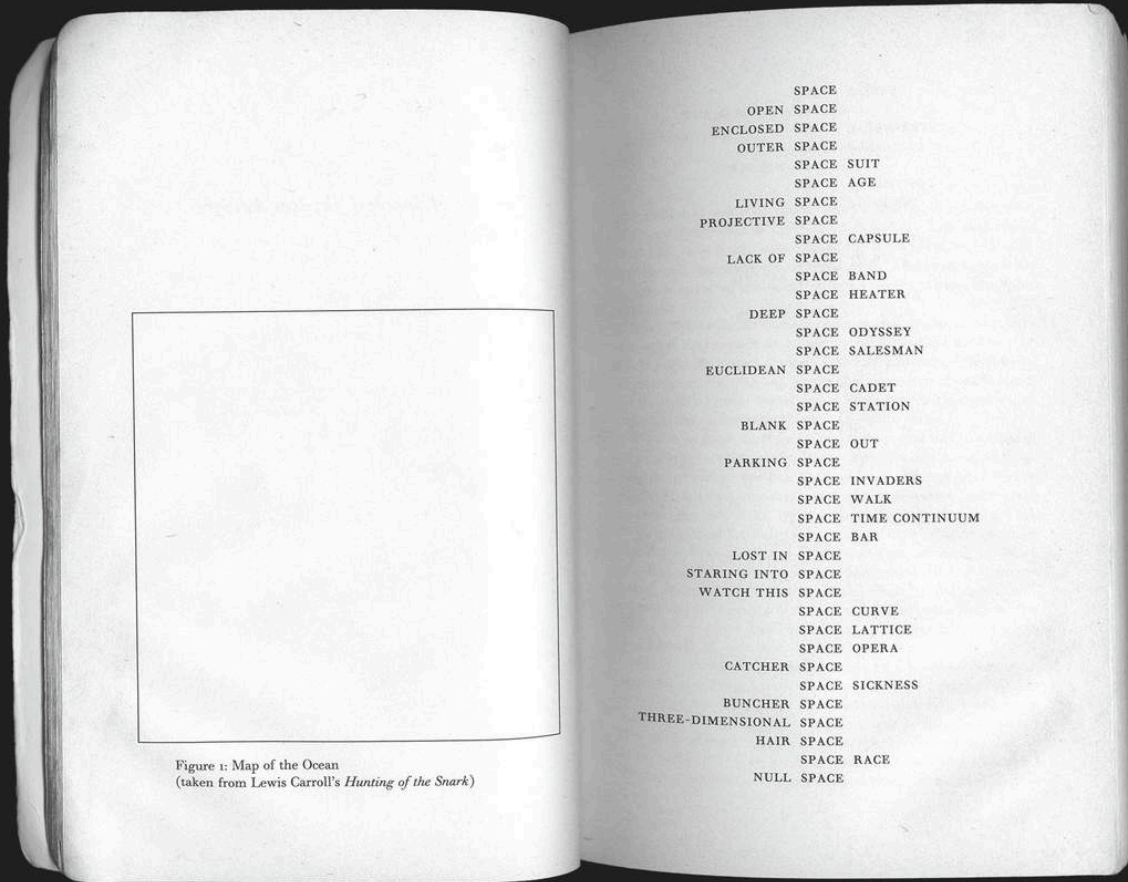
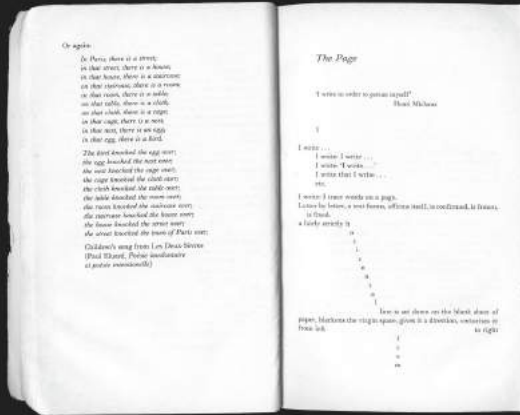
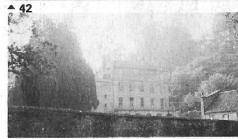
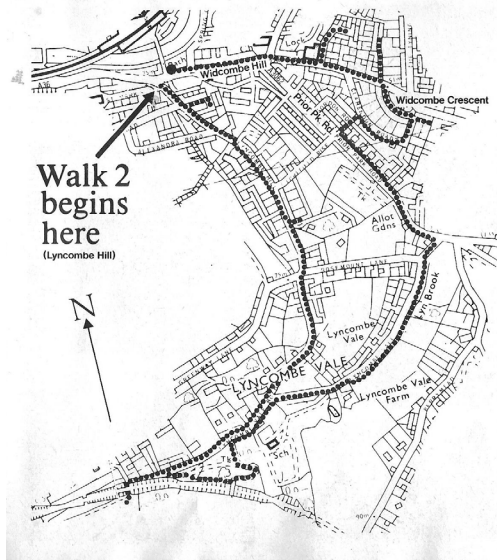

Figure 1: Map of the Ocean
(taken from Lewis Carroll's *Hunting of the Snark*)

- SPACE
- OPEN SPACE
- ENCLOSED SPACE
- OUTER SPACE
- SPACE SUIT
- SPACE AGE
- LIVING SPACE
- PROJECTIVE SPACE
- SPACE CAPSULE
- LACK OF SPACE
- SPACE BAND
- SPACE HEATER
- DEEP SPACE
- SPACE ODYSSEY
- SPACE SALESMAN
- EUCLIDEAN SPACE
- SPACE CADET
- SPACE STATION
- BLANK SPACE
- SPACE OUT
- PARKING SPACE
- SPACE INVADERS
- SPACE WALK
- SPACE TIME CONTINUUM
- SPACE BAR
- LOST IN SPACE
- STARING INTO SPACE
- WATCH THIS SPACE
- SPACE CURVE
- SPACE LATTICE
- SPACE OPERA
- CATCHER SPACE
- SPACE SICKNESS
- BUNCHER SPACE
- THREE-DIMENSIONAL SPACE
- HAIR SPACE
- SPACE RACE
- NULL SPACE

Lyncombe House 42, 43. House-shell inhabited by school-girls, their singing hanging in the damp air. The road, now track, passes through a green watery trough and emerges in the now heavily suburbanized vale.

Keep your eyes down. The track peters out under an arch of a disused railway in a steep field, terraced and bumpy. What can have once been here?

Return, via the same track, to the footpath in the woods. Follow the footpath around along the old railway and, after the bridge, cut through the woods until the path starts to run obliquely downhill. The school lies somewhere below, the same sounds still hang in the air. Drop down to the track and follow the spring from its source until it disappears into a grating 44, 45.

Follow the road called Lyncombe Vale. Open fields rise to the right; a wall at the bottom, then the spring reappears—now in a made channel (very foreign)—then footpath, then road. The road drops gradually away leaving the footpath and spring running high above the road. Amazing.

The spring disappears again, the road joins Prior Park Road. We follow down: the spring now running behind the wall on our left in the allotments we were looking over from Augusta Place finally becomes made-channel again, part of the architecture of Prior

9

'Bath, Walks Within the Walls', Peter Smithson
Bermondsey London 1973 – blue car spray, Richard Wentworth, 1973

mindennapi jelenségének megfigyelése, kutatások:
Georges Perec a „Helyfajták”, 12 párizsi helyszínről ír 12 éven át, évente 12-szer, a közönségesről és a hétköznapiról, megfigyelés, modern világ analízise, Párizs az emberi élménytöredékekből

Peter Smithson „Bath- séták a falak között”, festői szépség, élmények, részletek laza szerkezete egésze

Richard Wentworth fotósorozata: az ideiglenes és állandó jelenségek, vizuális hibák, anomáliák kibillenthetik rendezett világunk szilárd egyensúlyát
emberek gyakorlati döntései meghatározók a város karakterét illetően
város állandó átalakulásban, változás dinamikája az urbánus élmény természetes törvénye

európai város folyamatos változásban: társadalmi, gazdasági kölcsönhatások, természetes és mesterséges erők, topográfia, klíma, tulajdoni és jogi viszonyok, teljesen egyedi, ellenáll az absztrakt és ideológiai gondolkodásnak, szerkezeti renderőltetésének
város kulturális karaktere elnyeli, helyspecifikussá teszi, sokkal inkább a mindennapi élet, a kulturális emlékezet és a személyes élmények,
várost nem lehet konceptualizálni
ismerős tárgyak, felületek, a mindennapi rutinok, a közlekedés és a térhasználati szokások
emlékek, asszociációk, hely atmoszférája - építészeti érzékenysége

Nottingham Contemporary, Caruso St. John, 2009

talált jelleg megőrzése tudatos tervezési döntés
hely a város vizuális és előadó művészetének
1960-as évek New York-i művészgalériái talált belvárosi
épületbelsőiben
város elhagyott tereit életre keltő Gordon Matta-Clark művek
koreográfus-táncos Trisha Brown köztereken, falakon és
háztetőkön előadott darabjai

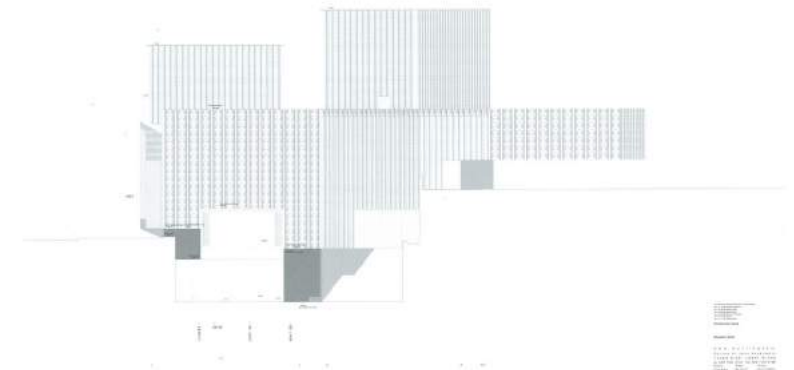
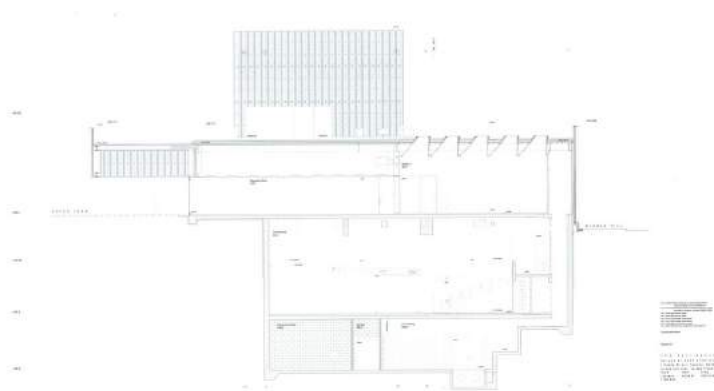
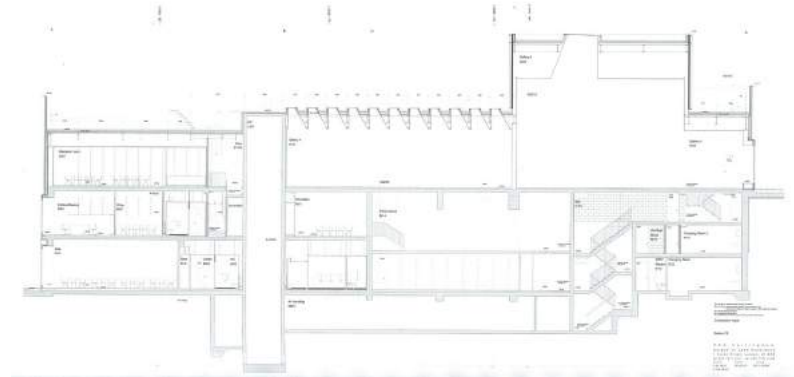
Gordon Matta Clark, Trisha Brown

Nottingham Contemporary, Caruso St. John, 2009

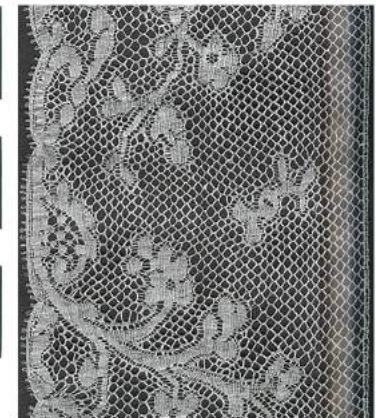
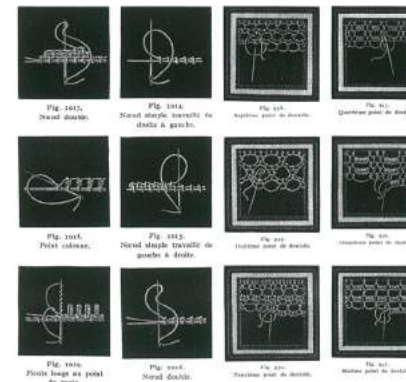
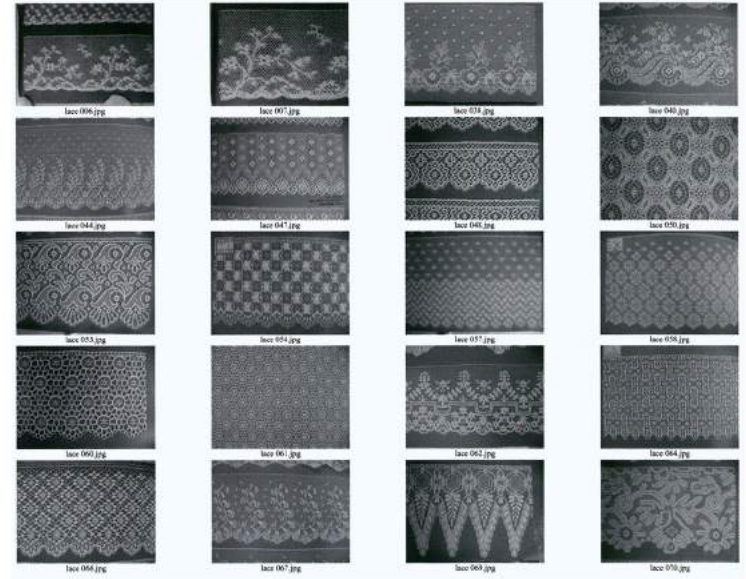
vasúti alagút helyén, egyensúly a heterogén városi szövetben, festőiség
meredek telek, gyalogos közlekedési útvonal, intenzíven kapcsolat
homlokzati héj, masszív, nem szerkezeti, vertikális mandula
zöld, konkáv betonpanelek, Nottingham raktárcsarnokai, mintázat: csipke

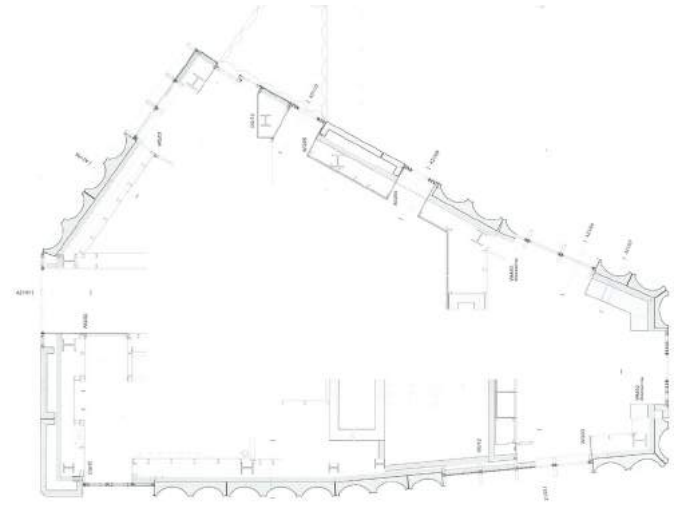
Nottingham Contemporary, Caruso St. John, 2009

„Létre akartuk hozni a saját Sullivan-verzióinkat”, buffaloi Gaurantee Building (1896)
 19. sz. kézműipari, ma ipari technika, anyag aprólékos megmunkálása léptékében új struktúrát beágyazza

Nottingham Contemporary, Caruso St. John, 2009

Nottingham Contemporary, Caruso St. John, 2009

szerkezet helyett a felület válik fontossá
anyag az ornamentikát rajzolatként jeleníti meg
szerkezeti részletek, nem technológiai bravúrként, inkább a
tervezési döntéssorozat és a gyártási folyamat lépéseinek
láttatására

Nottingham Contemporary, Caruso St. John, 2009

térbeliség sem művészileg formálható adottság, hanem a kulturális és gazdasági nyomás eredményeként létrejövő jelenség
töredezett, inkoherens, minden hiú retorikától mentes

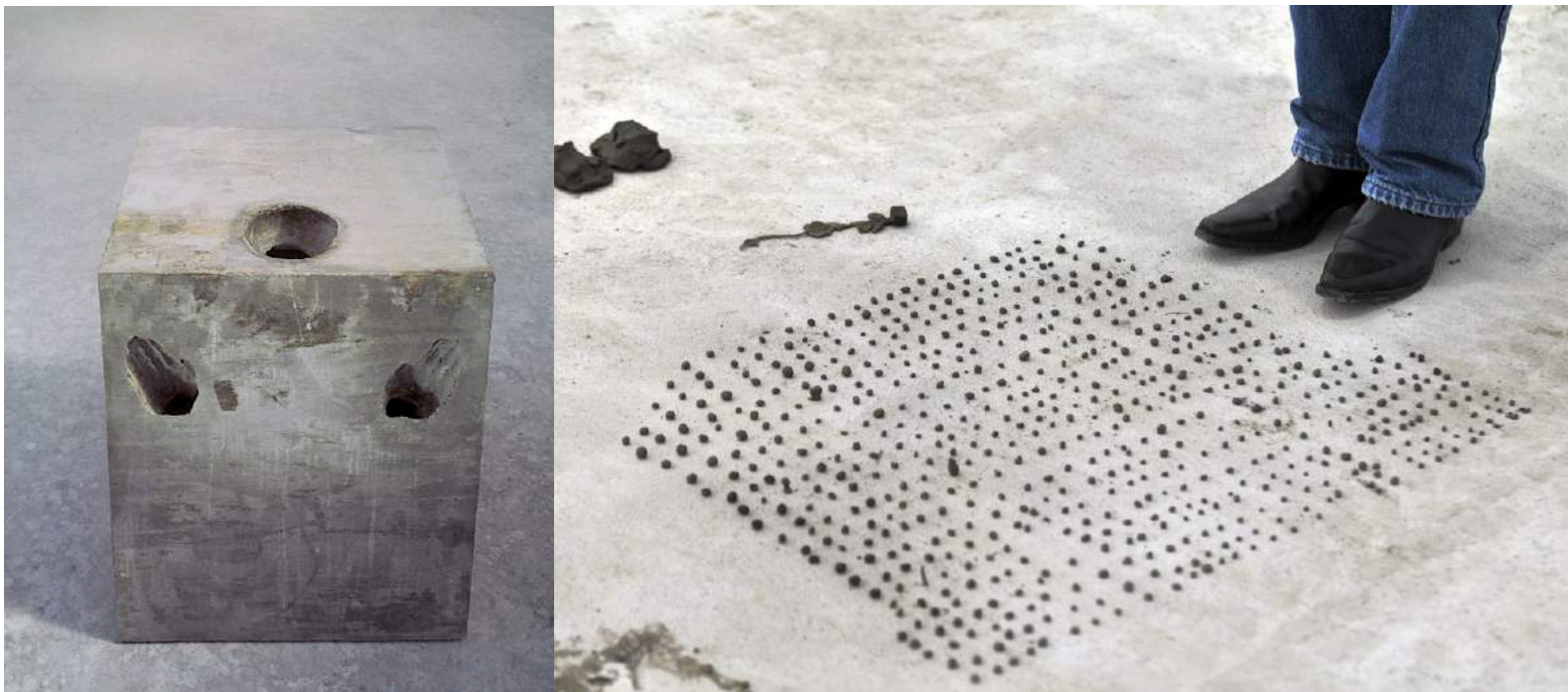

Young British Artist (Caruso St. John, 1990 eleje, mai napig) vitatott kortárs művészeti csoport, fontos és releváns tényező a művészet, ha kulturális produktum és társadalmilag elfogadható helyzetben angol építészet unalmas volt, Young British Artist mozgalom tele vitalitással, gyanakvással fogadták, semmiféle infrastruktúra, megteremtették a maguk világát, ma más figyelemmel kísérték kortárs művészeket: a düsseldorfi fotóiskolát, Struth, Gurskyt és Candida Höfert, a '60-as évek végének amerikai művészeit, mint Robert Smithson, Gordon Matta-Clark vagy Eva Hesse –műveiken keresztül lepusztult posztindusztriális Londonnak a szemlélés kétségbeesés helyett szépség, világ dolgainak valódi látása

Antony Gormley

Damien Hirst
Thomas Demand
Anish Kapoor

YOUNG BRITISH ARTISTS

kiállítás rendezés, galériatervezés kilenc nagy-britanniai projekt Larry Gagosian kereskedelmi galéria együttműködés Thomas Demanddal és Richard Wentworthszel

kortárs művészet ötletforrás: szellemes, tartalmas, anélkül, hogy frivol lenne; Nagy-Britanniában a Whitechapel Art Gallery 1956-os „This is Tomorrow” kiállítása óta jellemző a képző- és előadóművészetek, építészet, zeneművészet együttműködése (koncipiálás) új látásmód, alkotótársak

Tony Fretton művészek háza, stúdiója, múzeumok Angliában, kontinensen színészi intermezzo a '80-as évek, építészet posztmodern, konceptuális művészetek képesek voltak az emberek érzéseire hatni
művészet társadalmi szerepe: a tudomány, a politika és a gazdaság által létrehozott modern világot értelmezi az ember számára
szóló fellépés, érzékenység, kísérleti performansz jellegű építészet, kísérletet tesz egy emberi gesztusra, pontos társadalmi megfigyelés alapján téri történeteket ír

Antony Gormley

Damien Hirst
Thomas Demand
Anish Kapoor

YOUNG BRITISH ARTISTS

„Az 1980-as években az építészetnek azt a megközelítését kerestem, mely elkötelezett a társadalom és a kísérletezés irányába, egyúttal szabadon szól az ideákról, akár csak a vizuális művészetek. Robert Morris szobrai és installációi azt sugallták, hogy a tények lenyűgöző formákat hozhatnak létre, míg Chris Burden performanszai révén megértettem a helyszínnel való direkt fizikai kapcsolatban rejlő erőt. Dan Graham írásai, performanszai és installációi világosan megmutatták, hogyan lehet a populáris kultúrát formai, kísérleti és intellektuális szépség létrehozására használni. Egy véletlen folytán belecsöppentem a performansz művészetbe. Rájöttem, hogy a performansz létező fizikai dolgokat és viselkedésmintákat használ – akár csak az építészet -, ám azok alapvető ideáival foglalkozik – amit az építészetben is el szerettem volna élni.”
Fretton (2014): *Buildings and their Territories*

Antony Gormley

Damien Hirst
Thomas Demand
Anish Kapoor

YOUNG BRITISH ARTISTS

Parallel of Life and Art, Institut of Contemporary Arts, London, 1953

hétköznapi és a közönséges esztétikája 50-es években a posztabsztrakt expresszionizmus alternatívájaként
Alison és Peter Smithson, Nigel Henderson és Eduardo Paolozzi, az Independent Group alapítói
~: hatalmasra felnagyított fotógyűjtemény: tudományos források, gyerekrajzok, röntgen-felvételek, hétköznapi képek, tudatos észlelés küszöbe alatt

ALISON & PETER SMITHSON

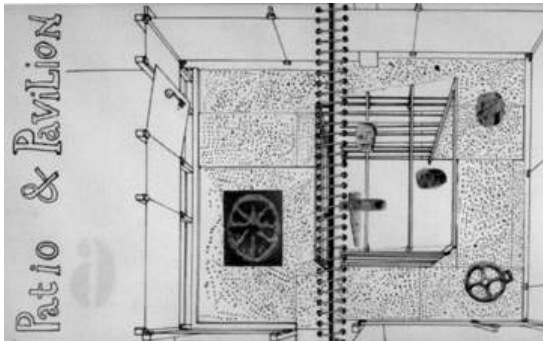

This is Tomorrow, Whitechapel Art Gallery, London, 1956

As Found elve: művészet a kiválasztásban, nem a tervezésben
tudományos és művészeti kutatás egyazon egész különböző
megközelítése

Sergison Bates, Caruso St John átveszik, alkalmazzák a
Smithson házaspár látásmódját: rezonálnak a környezetre,
létező dolgokra és merítenek valóságtartalmat

*A mai steril brand-identitások korában a homályos és kétér-
telmű valóság éppoly hatásos és felforgató erejű, mint az
1950-es években volt. (Caruso, St John, 2001)*

ALISON & PETER SMITHSON

MINDENNAPI MŰVÉSZET

Lisson Gallery, London, Tony Fretton, 1991

Pavilionszobor, Lisson Gallery, London, Dan Graham, 1991

„Azokban a projektekből, melyeket közvetlen ezután terveztem a Mute Recordsnak (1986) és az első Lisson Gallerynek (1986), megéreztem a váratlan események, a környéken talált anyagok, és hajtott a pillanatban megészelt lehetőségek szele. Amilyen termékenyen a formák felbukkantak a világban, felszabadított engem is, hogy formát alkossak. Rájöttem, hogy dolgozhatok olyan tárgyakkal és eseményekkel, melyek nem az építészet révén jöttek világra, azonban értelmet azáltal nyernek, hogy közkinccsé válnak. Ezen a ponton valami olyasmit éreztem, mint amit Robert Rauschenberg úgy írt le, mint „a művészet és az élet közti térben dolgozni”. ”
Fretton (2014): *Buildings and their Territories*

Tony Fretton, London, 1992

paradigmatikus alkotás a maga szerény módján: mit tehet az épület a környezetéért

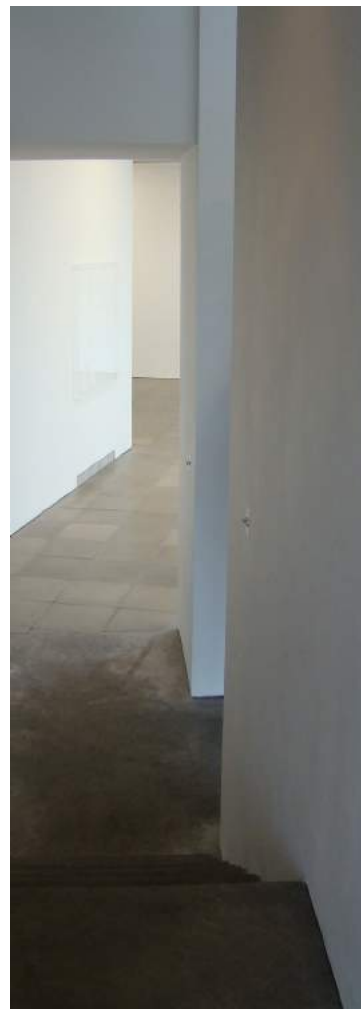
homlokzat a galéria és az utca képének egymásra vetülése, ajtó és ablakok jelzesszerűen utalnak a szomszéd 18. századi műhely kirakatára, rekonstruált épület eredeti funkciójára galéria ablakkönyöklője az utcai járdavonal síkjában, belső-külső interakció

elutasította a magazinokban publikációt, helyette fekete-fehér fotók, hétköznapi emberek az előtérben (Nigel Henderson 1947-52-es Bethnal Green-i életkép sorozat)

Fretton bekeretezi a környező szabad kapitalizmus formálta városképet: „Lám, ezt tettétek, ebben hisztek.”

LISSON GALLERY

Tony Fretton, London, 1992

LISSON GALLERY

ANISH KAPOOR HÁZA

London, Tony Fretton, 2008

Kapoor - Fretton: építészet és képzőművészet nem ugyanaz sorház földszinti 50 m mély, 8 m széles része Chelsea-ben, hosszú, egybefüggő nappali tér kikapcsolódásra, műtárgyai-
knak, megvilágítás, szabályozási kontúron belül
Kapoor gigantikus szobrai a tér képzetéről szólnak, saját otthonának megtervezése nem építész-művész együttműködés,
Lisson Gallery, Tony Fretton, expresszivitás helyett higgadság

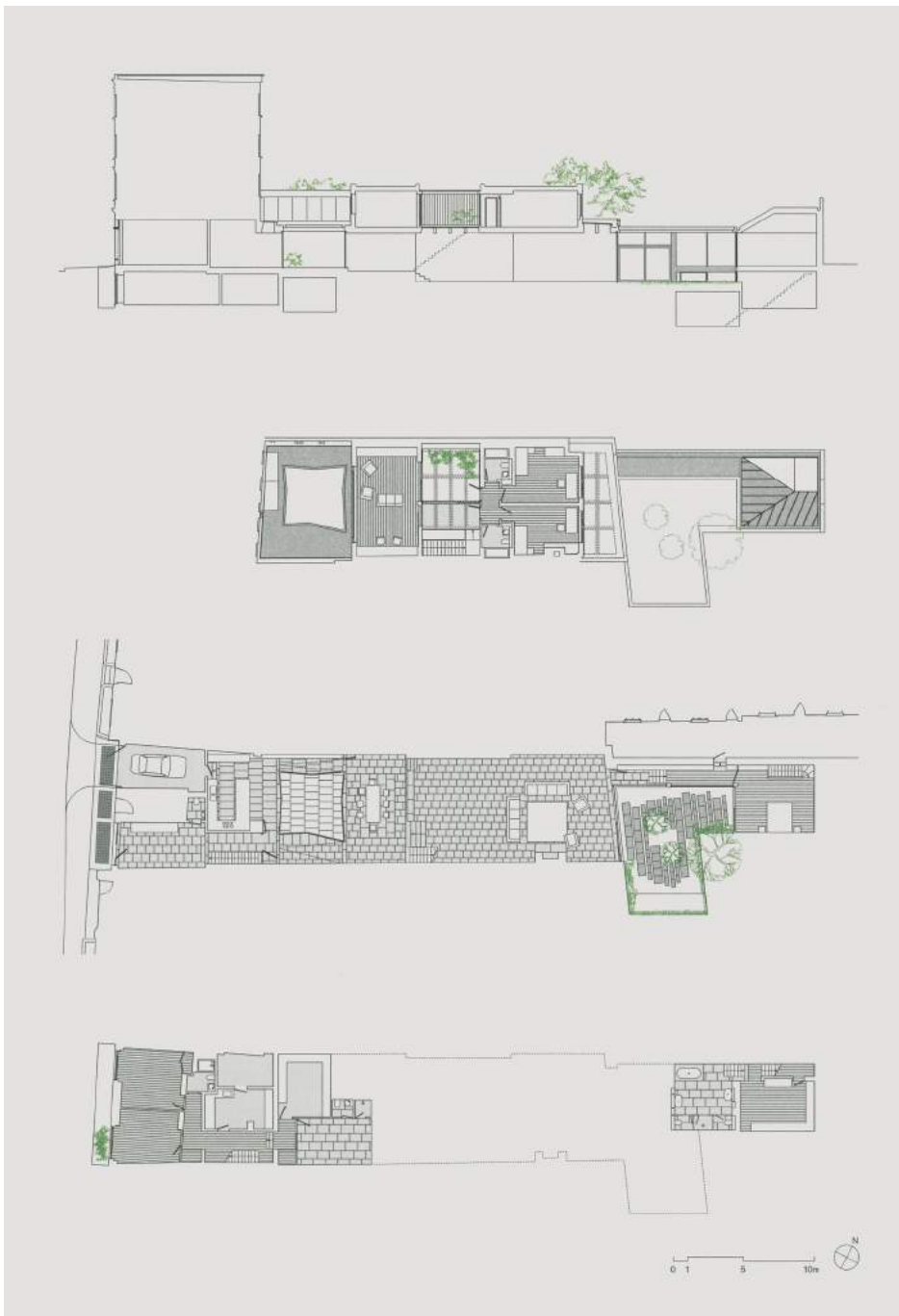

ANISH KAPOOR HÁZA

varázslatos belső tér, homlokzat nélkül
klasszikus Kína és a 18. századi Anglia képei kortárs leleménnyel és absztrakcióval

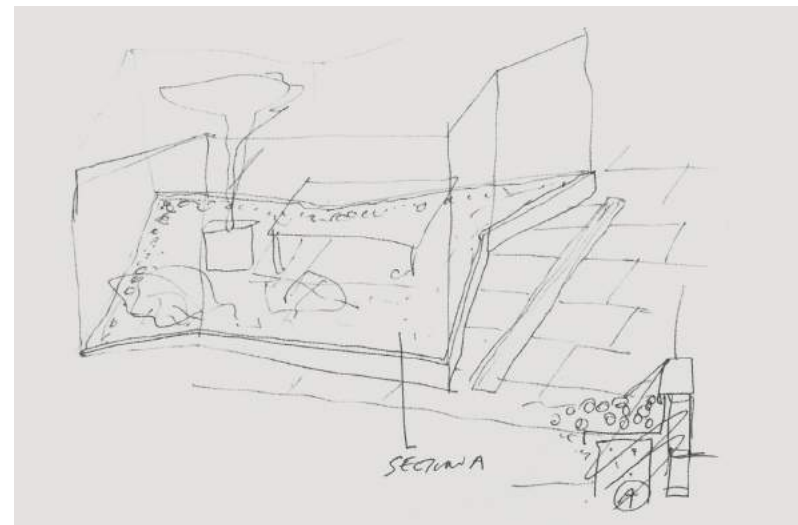

ANISH KAPOOR HÁZA

hosszú térsor, különböző karakterű helyekből, bevilágítási pontok, megszakított átlátások
előtér után csillag alakú belső udvar Dan Graham pavillonak
tágas, magas nappali belső kertig áramlik, mellette keskeny könyvtárfolyosó, szemben szülői háló
fényt csillogó felületek szórják szét: üveg, fényezett rozsdamentes acél és csiszolt kőburkolat

ANISH KAPOOR HÁZA

könyvek és műtárgyak gazdag jelentéstöbbletet adnak az egyes térrészekhez.
lassú, empirikus tervezési folyamat,
nem konceptuális megközelítés mentén, evidens rend helyett
váratlan lehetőségek

ANISH KAPOOR HÁZA

Tony Fretton: képzőművészeti alkotásokra rövid ideig figyelünk, épület állandóan háttérül szolgál
ház problematikus adottságából erény, nem a tipikus angol megoldás, napsütésre komponált áramló térsor Távol-Kelet atmoszférája
organikusan nőtt telekstruktúra, rejtőzködő belső tartalma, éggel való kapcsolat, mitikus rend
természetes igények legmagasabb minőségben, de kibújik a kategorizálás béklyója alól

építészet művészet: képeket alkot, világokat teremt
kép: dolog - idea közti jelenséget ragadja meg és adja tovább
más képekkel összefüggésben értelmezhető, tág asszociációs
mezőt feltételez; komplexitása megteremti a jelenségekről való
diskurzus lehetőségét

ha a műtárgy közvetlenül utal jelentéstartalomra, idővel kiüresedik, avul

ha semmire sem utal, vagy saját „érdektelen, belső jelentést”
tartalmaz, mentesíti magát az időbeliség alól

korstílusok, népművészet: hosszú időn át csiszolódott, mindenre kiterjedő, kötött tárgy- és jelentésrendszert nyújtanak az alkotónak

spontán művész: közvetlenül a kollektív tudást szólaltatja meg véletlenszerűen

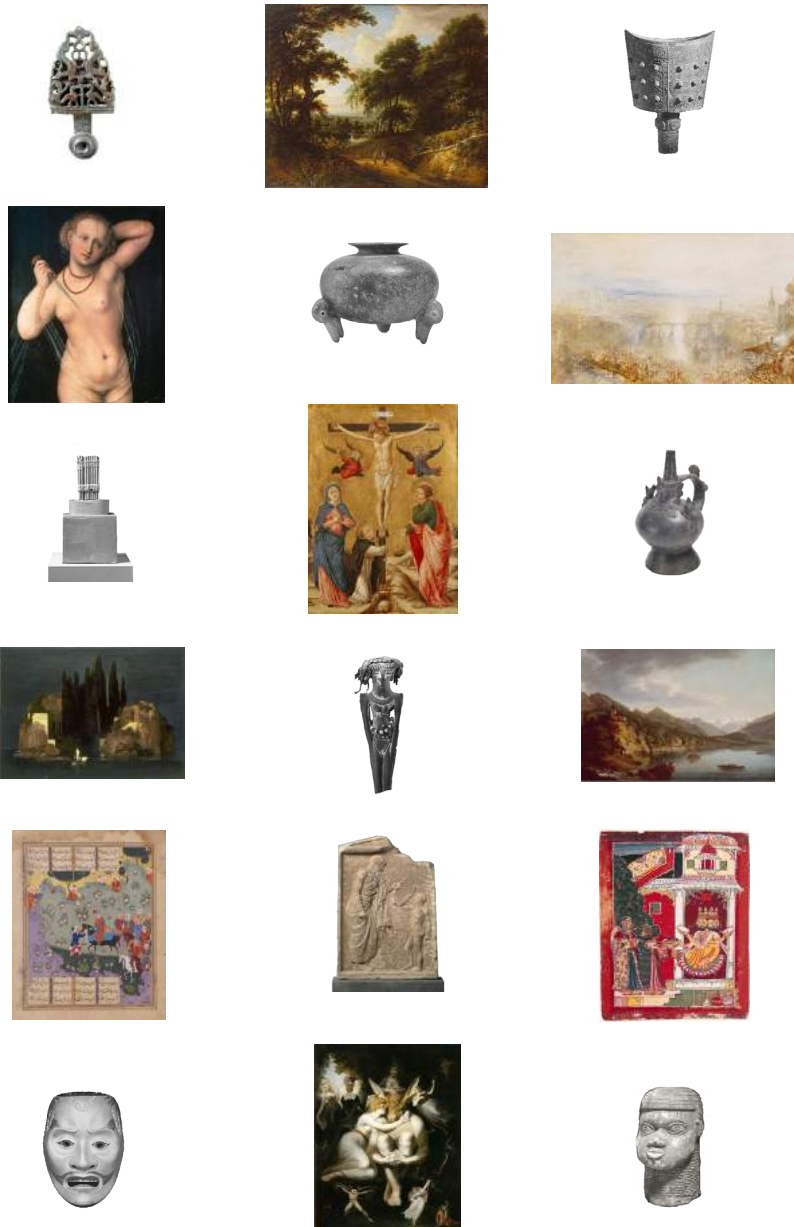
angol építészek: felismerték, hogy veszélyben a kortárs építészet időtállósága és művészi minősége

két tervezői módszert ötvözik, tudatosan, történeti emlékképek, időtávok, saját művük rétegei

emberi gesztusok primer forrás, véletlen: tárgy és jelentés rögzülése ellen,

valóság művészettel összeér, ott az építészet forrása

Adam Caruso: művészetben az újdonság nem érték, lehetetlen, hogy bármit ne csináltak volna már meg; új, nem jó egyúttal

„Miért kell mindennek koncepción alapulnia? Egy vizuális zavart, az ambivalencia megélését – miért kell azonnal a nyelv ketrecébe zárni? Mindez menekülés csupán a didaktikába. A munkám nagyon fontos eleme, hogy bejössz, megtapasztalsz egy képet, átadod magad neki, egészen közvetlenül érzékeled.”

Katharina Fritsch, Basel, 1997

DESCRIBING BEAUTY, ETH Zürich Professur Adam Caruso HS 2017
Katharina Fritsch, Totenkopf (Skull), 1997/1998

STUDIO SERGISON - BLOCK & COURTYARD
TALK AND EXHIBITION OPENING

STUDIO SERGISON - BLOCK & COURTYARD
TALK AND EXHIBITION OPENING
THURSDAY 01.06.2017 08:30-17:00
IN C0.64

3. MAI
19.00
EXHIBITION
UNTIL 20. MAI

NORD GALLERY
STUDENT WORKS #1.

Studio Krucker Bates

News
Studio
Team
Teaching
Research
Publications
Archive
Contact

 Technische Universität München
Department of Architecture
Chair for urbanism and housing
Prof. Krucker, Prof. Bates
Arcisstrasse 21
80333 München
+49 (0)89 289 22311
www.lsw.ar.tum.de

Studio Krucker Bates
The Culture of Making
Lecture by Adam Gielniak

8th January at 11:30
Room 2370

Studio Caruso, ETH Zürich

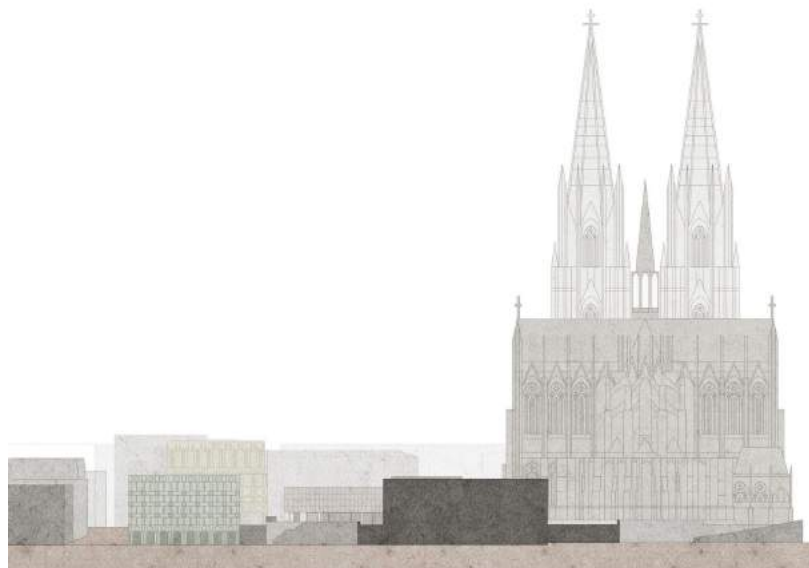

Modellek

Képek

Chicago Architecture Biennial

Caruso St John, H elene Binet, Thomas Demand, 2017

'Diorama', Caruso St John, Betts Project Gallery, 2017

